

המחצפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על "המחצפה" עם
ההוספה הספרותית החדשה
רמת המחצפה:

כאוסטריא-אונגריא:
לשנה 7.00 — 7 כתר
לחצי שנה 3.50 — 3.50 כתר
לרבע 1.75 — 1.75 כתר

באשכנז:
לשנה 8.00 — 8 כתר

ביתר הארצות:
לשנה 9 כתר — 9.50 פראנק.

על "המחצפה" בלי ההוספה הספרותית
אין לחתום.
אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הוצאות לנספחים
לפי גודל השטח

ברכת מ"מ 60 הלר. בראש הגליון
שני כתר.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
רק שם מקומו החדש, כי אם גם שם
מקום בית הדפוס הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נימר 76.918
האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה

"HAMICPE"
Kraków.

(בחיץ לארץ להוסיף: Oesterreich.)

Kraków, 17 Grudnia 1909

גליון נא.

כראקא ה' סכת פ' ויגש תר"ע

מפנים ומאחור עם הקצינים משתי הכתות, שכפי
הרגיל הם עומדים בברית יחד בכל ענין צבורי לנוק
היהדות המתונה, אשר רק לה זכות היסטורית ולה
העתידי. רק "המחצפה" לבדו הוא כלי הדבור למפלגה
הזאת, הרחוקה והבוזיה משני הצדדים.

"המחצפה" אינו נוטל בעבור זה המיכה משום
מפלגה, הוא מתקים רק על דמי החתימה, והוא גם
העתון העברי הראשון אחרי "המניד" מליק, המתקים
זה כמה שנים בלי הפסקה, בלי המיכה ונדבות ואין
ראיה גדולה מזו לזכות קיומו. לבן חובה קדושה
מוטלת על כל יודע עברית, להחזיק בו
עכ"פ כהשקט המסור במודע, בלי הפסקה,
ברבישת חותמים בין מכיריו. יודע עברית,
הנמנע מלחתום על עתון עברי מפני שהוא מבכר
עתון זרעוני, הנועד לכורים שאינם יודעים עברית,
או מפני שום הוא יכול לכאוב עברית ואין לפי כבודו
לשלם בעד מה שכתבו אחרים — ימעל מעל כלשוננו
הלאומית, כי קוראי עברית גם כלא זה מעטים הם.
היודע בעצמו, שלא יקשה לו לשלם יותר מן
המחיר הקצוב לעניים, עליו חובה מוסרית לשלם
יותר. עכ"פ שמונה כתר — לשנה כאוסטריא
ועשרה כתר — בארצות אחרות. לזה יש לנו הזכות,
כי שבר הדפוס ושאר ההוצאות הולכים ומתרבים
משנה לשנה ורק על עניני החותמים אנו חסידים, שלא
להוקיר את מחיר החתימה בכלל.

בעלי עסק יתרגלו נא לפרסם מודעות ב"המחצפה",
שקוראיו בחוג הסוחרים העשירים רבים מקוראי איהו
עתון פולני יומי.

למרו עברית, מהקים, למרות מחירו הקטן, כרחק
ובמסכנות. לא יאמן כי יסופר זה לבן עם אחר.
כל אדם מישראל צריך להתאמץ לעשות קץ
רמצב זה שר קהות הרגש, המתחיל לקרוא
עתון עברי צריך להתרגל בו עד שיהיה
אחד מצרכי חייו, עליו לדעת, שחיי היחיד
קשורים בקשרים אין מספר עם חיי הצבור
והעתון העברי כולל בקרבו את כל הקשרים
ההם. החותם על עתון עברי צריך לשמור
מועדו, לשלם מיד בכללות הזמן ולא להפסיק,
למען יהיה המיד לעתון הוא מספר החותמים,
הנחוצים לקיומו ולשכלולו, למען יוכל לפעול להועלת
הצבור ככל אשר הציב לו למטרה.

גם נעיר את הקוראים, כי עתון נועד רק לצרכי
הכלל ולא לצרכי יחידים. לכן אל נא ישלח לנו שום
אדם לפרסם דבר לצרכו הפרטי, כי בזה יקומו לנו
שונאי חנם, אם לא נוכל למלא חפצם. בזה נגלה
סוד כן החדר, כי האגיאויסמוס של חלק גדול מן
הקוראים, המדמים, כי בעד הקשיטות האחדות ששלמו
בכר קנו את העתון לצרכם הפרטי, הוא אחת מן
הסבות הממעותות את הקוראים העכרים. זה אינו
רוצה לשלם בעד עתון יהודי יען אין מרפסים בו
פילוטוני ומאמרו וזה אינו רוצה לשלם יען אין
מפרסמים בו ענין ריבו עם שונאיו. אבל היודע את
הועלת הכלל שבעתון לא ידרוש ממנו דבר לצרכו,
וקוראיו יודעים מה נחיצו עתון כ"המחצפה",
השוקד להעמיד את האמת והצדק בכל מקרה ומעשה,
כלי משא-פנים לשום צד, ומלחמה לו בעד זה

שמואל גוטסמאן
מאורשים בחורש טבת תר"ע
קולומביה.
קלוטשוב אצל פעשעניץ.
יעקב האכשטיין
מאורשים בח' כסלו תר"ע
באכניא.
קראסנא.

כהיהנו מרוצים מאר קלמודו וחננו של מר
שפאצער בבית ספרנו העברי, הננו מנשאים אותו
לדיקטור, ולמשמרתו זאת הננו מכרכים אותו בכל
לבנו בשם כל חברתנו.
ראשי חברת ה"ה בעיר סערעטה (בוקובינה).

אל הקוראים.

"נבקש מאת החותמים, למרר בשלוח דמי
החתימה, לכל יהיה הפסק בשלוח הגליונות".
הבקשה הקבועה הזאת, הבאה בסוף כל זמן
בעתונים, יש לה הנאי מוקדם, שהקוראים צריכים
לעתון, אלא שאינם זורזים כל כך בתשלומים. בוישה
היא לגלות, שאצלנו אין הדבר כן. אצלנו עדיין עתון
עברי נחשב כדבר לוקסים, שדי לרוב יודעי עברית
ל"נסותו גם הם ג' חדשים" פעם בשתי שנים או
בכל ימי חייהם. החוש הצבורי לקוי כל כך עד
שאין סתם אדם כהוננו מרגיש חובתו להחזיק כקניני
הצבור, המביאים הועלת לכל העם. עתון עברי שבועי
במסלכת כת שתי מיליוני יהודים, שרוב הנכרים כהם

פיליטון.

בר-מזל.

הוא ידע, כי בכל אסוני רק מזל הרע הוא
האשם, כי איש בלי מזל למה נחשב בעולם הזה?
להבל צריכים מזל, והחסר אותו, מומב שדא יכרא.
ובאמת מי יודע זאת יותר ממנו. הלא נסה
כדבר הזה מעודו. עוד בימי נעורו, זוכר הוא, כנו
אותו הכל "שלימול" וגם אשתו קוראת לו כך בהתייחסה
על מר גודלה, גם כל בני עירו יודעים, כי נכר לא
יצלח הוא, לרא הועיל...

מיום שירד משלחן חוהנו לא היתה לו עוד
רנע טוב אחד. בראשונה השקיע את כל כספו במסחר
התבואה, מבלי הוציא משם אף פרוטה אחת. ולאחר
זמן מה נאנס לעזוב עסקו זה, ובקחתו המיכה מאת
חוהנו פתח לו חנות, אשר אחרי שנים אחדות, שהתפרנס
סמנה, אפס הכסף ולא היה לו כמה לנהנה הלאה,
וגאלץ לפשוט את הרגל...

ומאז אין לו עסק קבוע ומתפרנס הוא רק
ס"עסקים אויריים", כלומר כל היום הוא סובב בשוק
ובעשות שני אנשים איוה "עסק" הוא מתלכד אליהם,
ואינו נפטר מעליהם עד שמחלקים לו מנה מה-שהיא.

היתה מקללתו על אי-הצלחתו בכל משלח ידיו. מה
נכסף לנחם בזה את כתו הנוגרת, אשר התהלכה
המיד שוממה ועצובה, כי עוד מעט ויציעו לפניו את
השדוכים היותר מזעריים, אך הוא נכר על יצרו ושמע
בקול הקורא בקרבו: "שים מחסם לפיך ושתק! והוא
שתק.

והימים האחרים אשר עברו עד הוצאת המספרים
והגליות היו לו היותר נעימים בימי חייו. הוא האמין
באמונה שלמה, שהבורא ית' שמו יטה לו הפעם חסד
ויהיה בעזרתו. וכאמת מה איכפת לו להדבנו של
עולם אם יצאו שם בההגלה בעיר הכירה מספריו
דוקא ולא של אחר? וכי מה? אולי איננו נזקק
להמעות? הימצא לו הקב"ה מקום יותר חשוב ממנו?
היהבן?

והוא כבר חשב מחשבות מה יעשה בכספו,
מה תהיה דרכו הראשונה ביום קבלו את הכסף?
היקנה בית, אבל בית, ככתוב בפסוק, או ימסר את
את הכסף אל השלחניה וגם זאת לא שבת, כי את
אויביו יתנקם ביום ההוא בתיות ידו תקיפה! הם
יתפקעו מקנאה ואיש אל רעהו יקרא: הכינו וראו,
שלמואל זה, אשר את חסמו לא ידע לנגב, נהעשר
כפעם אחת, הראיתם כזאת? — והוא משה לפניו
את חתנו, אשר יקח לבתו. ממש כאותו של הנביר.

אך בר-מזל הוא בר-מזל! בערב אחרי התפלה
יהוא יושב בביתו ומתנמנם הוא רואה מספרים
בחלום. מלתא זוטרהא הוא אצלכם! מספרים ברורים
כשמש בצהרים, ועוד זאת, כי אמרו לו — איננו זוכר
כדיוק אם אביו או אביו זקנו ע"ה — כי מן המספרים
האלה תצמח ישועתו. נו ומה פתרון החלום הזה? פשיטא
שיקבע את מספריו הבטוחים בלוטריה, ומה יוכל פה
להפסיד? סעית אחרות, הכלים! כמה כבר הפסיד
בחיוו, ועתה יקמץ במעות אחדות בעת ששערי האשר
עומדים להפתח לפניו?

ובכך הוה. ממחרת והוא הולך אל הלוטריה,
למסר את מספריו, הרשומים על פסח ניר, ובהיותו
בטוח, שחפצם יצליח נדב לזה כתר שלם.

הוא שב בשמחה הביתה. אך השמחה הזאת
הביאתהו במבוכה. מה יעשה עתה? נקרה שאלה
כמח, היספר לאשתי ובני ביתו? שמוע שמע כי בענין
הזה יפה השתיקה. אסיר לספר אפילו לאיש היותר
קרוב. ומה קשה עליו לשלוט בהשוקתו, לבלתי חלק
את שמחתו עם בני ביתו. כי ודאי היה שיתאשר
בעשיתו את הצעד הזה. הלא הדבר מובן מאליו.
ולוא חפץ הקב"ה להרים איהו מעפר למה שלח
את אחד משליחיו לבשרהו את השועתו, כי היא
קרובה לכא.
ומה מאד חפץ לסתם כזה את פי אשהו, אשר

עת לעשות.

יושבים אנחנו עתה על חורבות האידילים, שנבראו בשנים האחרונות ומרגישים רויגנציה ואוש נורא, כל הקונטרסים והאספות לא הביאו לנו דבר קונקרטי, ובעת שאנחנו הולמים, הווים ומקוים לישועות ולנחמות הצרות מתרבות, והזכיות כביכול של היהודים מתמעטות מיום ליום, סובלים אנחנו עניים על כל צעד וצעד, נתונים אנחנו לכוח זרמשה, דמינו נשזכים כמים, כבודנו נשפל עד עפר, ובעת ששונאינו יושבים ומתוכחים ע"ד "שאלת היהודים" התפתחה אצלנו "שאלת היהדות", מה היא היהדות שלנו וכלום כדאי לסבול בשבילה כל ארץ הרפתקאות דערו עלינו? רק טענות של שלילה שומעים אנו מפי מרבית בני הנעורים, ומתוך כך רבו חללי השמר בעת האחרונה ואפירמיה ושל המרת הדת התפשטה בעולם האינטלגנטי. מתאוננים אנחנו על אותם האברים המנותחים מנוף ישראל על אלה הניצוצות הקדושים הנופלים לקליפה, כאלו הוא מצב אי-נורמלי, ובאמת הלא הוא רק סכום החשבון של ההנוך. בני הנעורים הללו ברוסיה, שרובם נתחנכו בבתי-הספר הכלליים, ששם ספסלם להם כתורא כל החכמות, מלבד חכמת ישראל, בני הנעורים האלה, שמיום דרכה כף רגלם על מפתן בה"ס שבקו את היהדות של הוריהם וברשותם פרקו מעליהם עול המצוות והדינים, עול הצרמוניות והסימבולים של דתנו, עומדים על פתחי האינברסיות הפטורים בעדם בשביל יהדותם כביכול, ובאמת כלום חסר להם אלא שנוי-השם, והם הולכים אל הכמר ולוקחים הכשר לבניסה ונכנסים בשלום. והכל נעשה בלי מלחמה פנימית, כי לא עזבו מאומה ולא פנו ערף ליהדות, אחרי שלא ידעו מעולם מה טיבה.

ומר פריפקוביץ בפטרבורג, כאיש הדואג ליהדות ולקיומה (אני דן אותו לכף זכות כד"ר ברנפלד), יחפץ להטעים את היהדות ולהשרישה בלב בני הנעורים, למען לא ילכו מאחזנו מבלי שוב עוד, לכן חפץ הוא ליסד בפטרבורג קהלה רפורמית כעין הקהלה, שנתיסרה בברלין בימי הרפורמה, ובבית הכנסת שלו יתפללו מתוך סרור רוסני ודוקא כיום הראשון, והתפלה הזאת לפי דעת פריפקוביץ תקשור בכמה נימין את הדור החדש לרוח היהדות.

אינני חפץ כד"ר ברנפלד ב"הד הזמן" N 239 להתוכח את מר פריפקוביץ ולשאלו איך יתפללו בקהלה הרפורמית שלו בצבור והלא בברלין בדחק

גדול ימצאו שם מנין, נניח, כי בהבנ"ס של מר פ' יהיה לשם ולתפארת ורכים יתהרו לשמוע וזמירות ומנגינות של המקלה הרפורמית. אבל האם בזה יחזור מר פ' את עטרת היהדות לישנה? הזאת היא היהדות, שאנחנו הפצים בקיומה? והאם ליהדות הזאת קשורות נשמותינו? הזאת היא יהדות של התסמוטוריה והדת שלנו? מקוה אנכי, שמר פ' יבין בעצמו, אחרי שלפי דעתו אי אפשר להעמיד הרת על הצירמוניות, שעליהן מסרו אבותינו את נפשם, על אחת כמה וכמה, שמן הצרמוניות הזרות האלו לא תצא גאולת היהדות ופדותה.

התרופה השניה לחזק היהדות וקיומה נותן לנו מר ד"ר ש' ברנפלד ב"הד הזמן" בגליון הנ"ל: "אלו החפצים בקיום היהדות—אומר ד"ר ברנפלד— באו לידי הסכס, כי אין היהדות מתקיימת אלא בהכרתה ודעתה, דעת ערכה ותשיבותה ההיסטורית, דעת תמציתה ופעולתה הקולטורית". וא"כ שקדו על הדבר — קורא מר ד"ר ברנפלד — ליסד בכל עיר ועיר אגודות להתחברות דעת היהדות על גל ידי הרושים ונאומים טובים ומלאי-תוכן ועל ידי ספרות עממית טובה."

דברי הסופר הנכבד נכבדים מאד בעיני, אבל צריכים עוד באור. מר ב' מדבר ע"ד אמצעים לחזק היהדות וקיומה, אבל לא באר מה היא היהדות בעצמה, שאנחנו הפצים בקיומה, הכרת היהדות, שתביא לנו הספרות העממית והאגודות הלא איננה עוד היהדות בעצמה, ובכלל הכרת האביעקט איננו לעולם האביעקט בעצמו וא"כ במרס נדע מהות היהדות בעצמה מה יועילו לנו אמצעים שונים וקונטרסים? לפי השקפתי עלינו לברר בתהלה מה היא היהדות בעצמה, ואה"כ לחפש אחרי אמצעים, שיובלו לחזקת ולאמצה ובמרס נדע מה הוא הדבר, שהפצים אנחנו להכיר אותו מה יועילו ומה יתנו לנו אגודות שניסד להשיג ההכרה? ומלבד זה לא באר לנו מר ב' למי יועילו האגודות האלה, מי יבוא לשמוע הנאומים הטובים, ומי יהיה קוראי הספרות העממית, אלה הרחוקים בהנוכח והלך רוחם בכלל מהיהדות האם יקראו הספרות היהודית והיבואו לאספות, אם לא ירגישו שום הוט המאהד ומקשר אותם ליהדות? והלא מר ב' בעצמו אומר, "שאין בירנו ובכחנו לעבב ולמנוע התמרה מפני שא"א ליהדות להתחרות עם הדת השלטת, שעמה כל הדברים הטובים שהאדם מתיאה להם."

לפי דעתי ברור הרבה, שהיהדות בעצמה היא דבר שכלב, רגש הרוח, עצם רוהני, נשמת

האיש הישראלי והאינדוידואליטט שלו, וכמה פעמים חוזרים ונשנים דברי המשורר: "שאלו לאש למה היא בוערת". היהדות בעצמה היא רגש, והקולטורה הישראלית, דעת ערכה ותמציתה, היא תוצאת הרגש, כלומר יען שמרגישים אנחנו שיהודים אנחנו, לכן אוהבים אנחנו את הקולטורה וההיסטוריה שלנו, ולא מפני שהקולטורה שלנו נעלה היא מכל הקולטורות שבעולם, חביבה עלינו ההיסטוריה שלנו, רק יען שלנו הוא ולא מפני חשיבותה האוביעקטיבית, וא"כ טעות הוא, "כיד אלו שבאו לידי הסכס, שאין היהדות מתקיימת אלא בהכרתה ודעתה" כלומר שהכרת היהדות הוא העיקר, אלא הרגש הוא העיקר ותוצאת הרגש היא ההכרה, אחרי שמרגישים אנחנו נשמת היהדות הפצים אנחנו להכיר אותה. אם נעמיד איפוא את כל היהדות על דעת ההיסטוריה ועל הספרות, או נכונים דברי הד"ר ב', שא"א ליהדות ולהיסטוריה שלה להתחרות עם הדת השלטת ועם ההיסטוריה של עמים אחרים. אבל אם רואים אנחנו ביהדות רגש ונשמת הישראלי, או לא נמיר אותה, בשם שא"א בכלל להמיר נשמתנו בנשמה אחרת, וא"כ אני אומר לכל אלה הדואגים לאהרית של היהדות וקיומה ורואים ומצטערים בהורבנה, לכל אלה אני אומר, שקדו על הדבר, לא ליסד בכל עיר ועיר אגודות שונות להתחברות דעת היהדות, ע"י הרושים ונאומים, ע"ד ההיסטוריה הישראלית, כמו שמיעין ד"ר ברנפלד. רק שקדו על הדבר, למנוע בלב בנינו את רגש היהדות ע"י אטמוספירה יהודית בבתיכם, ע"י רוח-הפיוט, ההופך על הצרמוניות והסימבולים העבריים, ואז כאשר ירגישו בנינו וידעו שיהודים הם, אז ניסד אגודות, להטיף להם לקה ולהורות להם דברי ימי העם ההביב עליהם ולא להיפך. לובלין. ד"ר לוי נימצעוויץ.

ענינים מדיניים.

המבוכה באיסצ'ריא ובאונג'רן. השנו לשיכת, שנראה בסוף השבוע שעבר כמועצת המסיכת, היה בחינם. קצבת הממשלה אמנם נגמרה בשלום בקר אה הראשונה ונמסרה לוועד הקצבה וכאשר התחיל הבית להועץ בדבר ברית המסחר עם רוסיה פוצה אבסטרקציה מצד הרוחנים, שמצאו את עצמם עלובים, שפיסה הממשלה את המשכים ולא-איהם, וכאשר פיסה הממשלה גם איהם בהכפחה קטנה — והם

לו רק כאכ בלבו וקא גם בושה בפניו. לולא ככש יצרו והיה מספר חלומי והקוטי כאזני איש...

עודנו מדבר אל לבו ויחיאל הלץ פוגש בו בפנים שוחקות ושואלו: "מה היה סוף מספריך?" הוא מביט בו בתמיהה. "מאין אהה יודע, שקבעתי מספרים בלושריה?"

"האני לא אדע? הלא לפני נגלות כל הערומות. אביך וקנך, שבא אליך בחלום, גלה גם לי את הדבר ומפני לא תתחבא. ראיתך נכנס אל הלושריה והיום ראיתך רץ שמה. הגירה, אי תכוש, הככר קבלה את הכסף? קנה לך את הכית הלז, שם אצל כית ר' רפאל!"

"הניחה לי ואל תלעג לרש!" "עולם יפה היום! גם המתים מזכרים. אם כן אין עוד למי להאמין!"

אחרי הצהרים נודע ככל העיר, כי יחיאל הלץ לחש באזני השליטול בהתנמנו בכיה"ד בערב את המספרים, שיצאו באותו היום בלושריה הלבובית והוא האמין בו וקבעם בלושריה ואכר כספי.

תקף הוא יחיאל הלץ ומי יאמר לו מה תעשה וכך מנהגו ללעוג לעשיר ורש.

פריידה שטיין.

לכפר עליו, הרי כמה פעמים רהרר כלכו על מדותיו של הקב"ה, המלאות לכאורה דין וענה נוכח, שאין אדא רחמים.

הוא נכנס ככרכים כושלות וכל אבריו רועדים. הוא ירא שמא יתפקע לבו מגיל פתאומי, כמו שבכר קרה כמה פעמים. הוא מוסר פתקתו לבעל הלושריה ופיו נאלם דומיה, אינו יכול אף להוציא הגה. בעל הלושריה זורק מבט אחר אלכסוני על הפתקא ומכית על כעלית, באומר ומה אתה חפץ? והוא עודנו עומד וידו עם הפתקא פשיטה ואינו מכין את בעה"כ. עתה גער בו בעל הלושריה: "מה אתה עומד בשומה ואיך מדבר?" עתה נפתחו מוסרות שפתיו וענה עזות: "האיך רואה, שכל המספרים יצאו? הבה בספי!"

בעה"כ שחק שחק גרול. "במלך, פתי, הלא אהה קבעת מספריך בלושריה הווינית, שאתמול היתה שם ההגדרה ועריין לא נגלו המספרים ומספריך, שאתה רואה כחוף, הם מן השכוע שעבר מהלושריה הלבובית. כבר דמה שהעשיר!"

וכעל הפתקא עומד דומם כאבן, כמעט נפל מת ממכאוב לב וימאכרן הקומו. סוף סוף הוא מאסף כחו וייצא חור כמה ואומר לעצמו: וככן שלימור אני, אדם כלי מול מוטב שלא יבא. עצוב ונכא רוח שב לביתו וגפשו מלאה יאוש. תוחלתו נכזבה גם הפעם, והיא מתנחם רק שאין איש יודע שברו, יש

הרוחניים של עמך, היא לא תבגר בו בנדר וכל בלי יוצר עליה לא יצח! חייכם, שלא מיעים אנו! יסלא ג. קרמריש.

הציר ד"ר מאהלער ע"ד הקונגרס התשיעי.
לרגלי ההעבדות של הציר ד"ר מאהלער בעירנו מספר ימים, בבואו לפתוח את סדר הנאומים של החברה "צפירה", בקשתי גם ממנו להציע לי לי חית דעתו בעניני הציונות העומדים על הפרק בשביל "המצפה", שבחפץ לב מלא את בקשתי, והנני למסור פה את שיחתי זאת.

על שאלתי מה דעתו ע"ד שני הפרוגרמה הבולית, הואיל לענותי:

"אנכי מהנגד לשני הפרוגרמה, כי שני הפרוגרמה הוא הפסקת המשבת הענין (דורכברעבונג רער קאנטי-נאומעט) ואם נניח, שבכל מאורע פורמי יעשו שניים בפרוגרמה, אזי לא ישאר מכל הציונות כרום. כפי ששמעתי, אבל לא בברור, מסכים מנהיגנו בעיקר הדבר לעשות איזה שני, אבל כאמור אני מן אלה האומרים, שהפרוגרמה צריכה להשאר כמות שהיא".

על שאלתי מה דעתו על העבודה, שעלינו לעבוד עתה בא"י בשביל הצלחת הנועהנו ענני:

"עבודה היתה לא הובל להקבע בדברים בעלמא. בהקונגרס הבא יתעסקו בזה והכל יעשה לפי המקום הזמן והיכרה".

על שאלתי מה דעתו על ההענינות הציונים בענינים פוליטיים מקומיים ענני:

"לפי דעתי צריכים ומחויבים הציונים בכל מקום לקחת חלק בהנועות החיים והפוליטיקה המקומית, כל הנועה גדולה ובפרט הנועהנו אינה יכולה ואינה צריכה להיות נזונה רק ממושגים מפשטים, אידאליים, עלינו לעבוד גם במעשים, שיש להם נגיעה עם החיים בכל מקום ובכל עת, כי אם לא כן יבישו עלינו רק כעל בעלי הזיות וחילומי חלומות. עלינו לעבוד בעד הצלחת הנועהנו בכל דבר שאפשר וקולנו צריך שישמע בין החיים בענינים הנוגעים לעמנו כבר מקומות מושבותינו וע"י עוד יחזקו ויתרבו אנדוהנו ונשכיל אף נצריח".

על שאלתי מה דעתו ע"ד מניי הנהגה ראשית עם ריטורטין, ענני:

"אנכי הצעתי כבר לפני הקונגרס הששי את הרעיון הזה, שימנו הנהגה כעין מיניסטרום בן ששה חברים ונשיא בראשם. הנשיא היו"ב בראש יהיה המכלכל עניני חוץ, והחברים הנשארים ימנו אחד אחד, על עניני הפנים, עניני קולוניזציה, פרופגנדא וכ"ו. ובמ"כ יסודרו גם לשכות המחוזות באופן זה. שעי"ז הכל יבא על מקומו בשלום ולתכלית הנרצה. כי כל אחד יהיה מוכחה בעניניו ולא תהיה עוד עריבויא כאשר עד עתה. ועל ענין זה בודאי ידונו בקונגרס הבא. וכמובן הנני מן המצדדים בענין זה".

על שאלתי מה דעתו על הצעת הציונים הריסים, שיבפילו את השקל ענני:

"לפי דעתי יצא שברנו בהפסדנו, כי אם נאמר שהשקל יהיה בן שתי מרק תחת אשר עד היה רק מרק אחת, אזי יתמעט מאד מספר השוקלים, כי הרי לא העשירים הם נוהגי השקלים, ובקושי נוהגים העניים גם את השקל כמות שהוא.

שמואל גרינבערג. טרנוביץ.

מכתבים מזרי המדינה.

קראקא. את זכר גבורינו הלאומיים, המכביים, חפצה החברה הציונית של האקדמיקים "השחר" פה לחוג בשבוע הזה כהיכל התיאטרון הישן ובאמת חננו את זכר סלובצקי. לא יאומן כי יסופר: הקומיטה של עיזבת הנשף לא מצא חומר אחר לכבד את זכר המכביים, כ"א ע"י קריאת שיריו הארומים של סלובצקי. אמנם, אין לכחש, שמרת אקאויין (נוצדית, משחקת בהתיאטרון העירוני) היא בעלת בשרון דקלמטורי

אבל רק חלק קטן מהם נאה לשם הזה, לעמך זאת רכס כבלם עומרים כעל רגלי הרנגלה, בלי כל יסוד ועתידים הם להחרב ברוח מצויה. ופה בולטת השאלה: כמי האשם? בשורה הראשונה אשמים הציונים, אשר למרות היותם הנושאים ברמה את הדגל הלאומי וחובבי השפה העברית, מהיחסים הם אל בתי-הספר באדישות מוחלטת וכל המשא נופל על המורה המסכן, שהוא המורה, הוא המנהל, הוא הנזכר, הוא הבל, וסעד הציוניים אין עוזר ואין סימך. רגילים אנו למחא כף לרגלי ידיעה מאיזו עירה, כי שם נוסד ב"ם עברי ומעלימים עין מהידיעה השנית בגליון זה עצמו או בזה שבא אחריו, כי בעירה פלוגית במל כה"ם העברית... הזרנגונים שבנו, הכופרים בתחית השפה העברית, מכססים את כפירתם זו באדישות עמנו לשפה העברית, אולם אינם אלא מיעים, כי באמת מתחכים רוב בני עמנו לשפה עבר כהתלהבות. יהודי השומע הניקוה מדברים עברית יורה אותם דרך רב ויתענג לשמע מפיהם את צלצול השפה העברית ואם הוא יודע ספר ינעם לו מאד לקרא עברית. אלא שהמלחמה בער הקיום אינה נותנת לו לשם את לבו לחנוך בניו הרעוע וצריך אפוא לעוררה, לפקח את עיניו. התעמולה הזאת מטלת, כמובן, על הציונים כפאת היותם רוח החיים במבונה הלאומית, אולם הם אינם ממלאים, לדאבוננו, את חובתם. לדוגמא אספר פה מעשה שהיה: לעיר ואם בישראל בגליציה המזרחית בא מורה מוכחה חבר לאגודת המורים ונשא ונהן עם הציונים ע"ד יסוד ב"ם עברי. אחרי שקלא ומדיא ארבה נתקבלה הצעת המורה ליסד ב"ם ומיר נמצאי אנשים, שקבלו על עצמם לעשות תעמולה בין העם. במשך זמן קצר התכתבו ושלמו דמי התכתבות כשמונים הלמיד והלמידה. ובהגיע התור לשכר מעון ולעשות רהיטים ועמדה על הפרק שאלת הכסף (היה דרוש בשרש מאה כתר) לא נמצאו בין יו"ר ממה ציונים מאורגנים, שביניהם ישנם גם בעלי הון, כאלה שיאירו להלוות את הסכום הנחוצ... וזהו התענינותם של הציונים בדבר החנוך העברי, שהוא הנקדה המרכזית בראמיהנו!

בשורה השנית אשם הועד הפדגוגי, אשר לאגדה המורים העבריים. ספרי חנוך צצים יום יום בבמהין ובפמרות, אבל לא כלם מתאימים למטרתם. ויען שאי אפשר לו לכל מורה ומורה, שמעמים שונים, לבחן כל ספר חנוך, הילכך יש לראות, שמורים רבים משתמשים בגרועים שבהם והמשכחים שבהם מונחים בקרן זוית בכמה"ם. ובהתחזק המורים מהחלפת עמם גם השטה, מה שמכביר מאד גם על האבות וגם על התלמידים... זה יוהר מחצי שנה, שהועד הפדגוגי הבטיח לערך פרוגרמה בשביל בתי-הספר, אשר כמיבן היו הולכים לאורה גם המורים הפרטיים, אשר רב מספרם, שמענו ושמתנו ורמינו, כי מעתה יהיו הלמודים סדורים גם אצלנו, כמו בעמים אחרים. אך לדאבוננו נשארה הקוהנו מעל, ואך לשוא עלצנו!... עוד רבר אחד חסר בבית-הספר, אשר דעת העם אינה נוחה מחסרוננו, וביד המורים למלאוהו, והוא: למוד הדת. פעם שוחחתי עם מכרים אחרים מהחרדים הבינונים על שאלות יהודיות העומדות על הפרק והנה נתגלגלה שיחתנו ושאלת החנוך העברי. בשאלי אותם מדוע אינם שולחים את בניהם לבית-הספר העברי, אחרי שהם עצמם מורים, כי החרד אינו משביעם רצון ובניהם יוצאים ממנו בלא תורה ובלא ר"א, ענוני כהמימות: מה נעשה אם בבתי-הספר שלכם אין מטפחים את הדת בראוי ועליה אין אנו יכולים לוהר? אפשר שהמורים הנכבדים ילענו לי, אך אל נא אחי הצחקו! קול ההמון כקול שדי, אנו מוכרחים להתחשב עם דעת העם שאליו אנו פונים. — ובכן אל העבודה מוריני וציונינו! שימו את לבכם לסכנה המרחפת עלינו — סכנת השמר! יסרו בכל עיר ועיר בתי-ספר-עבריים (מובן מאליו, כי במקום שיש האפשרות ליסד בית-ספר עברי גם ללומדים בלויים, מוב יותר) ותנו לעם את האפשרות להכנים אליהם את בניהם ובנותיהם, למדם שפתנו, תורתנו וספרותנו, אשר רק בהן תלוי מיומנו! כת ישראל היודעת את אוצרותיו

מסתפקים במועט — שבו המשבים האגררים להפריע את העבודה והם דורשים שבכמשלה החדשה, שהתכנה כפי הכטחה ראש המיניסטרוים, יהיו הסלבים שוים ככל להאשכנזים, אם יהיו חמשה מיניסטרים אשכנזים יהמנו גם חמשה סלבים. והאשכנזים אומרים לא כי וכו', באוגרן אין עוד הקיה להתחיל בקצבת הממשלה, המושל אינו רוצה להבטיח מאומה. כל התחבולת קושט וסיעתו היה לאפס, לריק נפרד. הממשלה הבנים ביום ו' את הקצבה, אבל מפלגת יוסט לא תהן להתחיל בעבודה, מצב ex lex יבא, ברומר בלי חקים, הכמשלה תשהמש בכסף המסים בלי רשות הפרלמנט וזה יביא לידי מרידה, כי באופן הזה הרשות בידי כל אדם למאן לשלם מס. אנושה מכה הממשלה הזקנה ואין מרפא, לפי שהיה המושל רגיל המיר לעשות בחסרו רצון כל העמים והמפלגות ובזה נעשו כלם טיפונקים ופתאים נהפכה השטה, כל המפלגות פוגשות בקשה-ערף, בחפץ צנטרליזציה, בדתיה כל דרישות לאומיות של העמים, הרוצים לעמוד ברשות עצמם והם מהמרמדים על השני ונלחמות.

על המצפה.

החנוך הכללי ובתי הספר העבריים.

לשעבר היתה ממלאה את חלל עולמנו הקמן רק שאלת החנוך העברי, וכל העתונות שלנו היתה מלאה מאמרים וזכוכים, איך לגרר פרצותיו ולכנות הריסותיו, אבל על שאלת החנוך הכללי היינו עוברים בשתיקה ועזב עזבונוהו בידי זרים. עכשי נדחתה אל שאלת הראשון גם שאלת האחרון וכימים האחרונים קמה סערה בעתונותנו, וקול ענות אנחנו שומעים: "מועצה החנוך הגליצית הוציאה ספרי למוד חדשים, המרבים לספר בשבח הנוצרות וכנינו ובנותינו הקטנים מוכרחים למלא את כרסם מהם, להקים באופן כזה אויבים ליהדות מקרבנו"... רגילים אנו להתמרמר ולקרא הגר על מלכות רוסיא, על ששריה נודים להקים צלם כהיכל ר', ודירקטורי בתי-ספריה גוזרים על התלמידים העבריים לבקר בכל יום ראשון את בית תפלת הנוצרים ומהפולנים האדוקים, אשר פרצו בעד ר' בגליציה ולומשים את שניהם לתולת ישראל, רצודד את נפשה עוד בנעוריה בבית הספר, היינו מעלימים עין... ובאמת מדוע נתמרמר על הפולנים אם ישנם בקרבנו בוגדים כאלה, המשרלים אותם בדברים, כי כבר חרל ישראל מהיות גוי? אם בא-בחנו כמועצה החנוך הוא עמם כעצה אחת ואינו רב את ריבנו? "פרצה קוראה לנגב". מבין שבוגדינו מסיעים להם, למחות את שמנו, אין להפלא על רצונם, להרים חרב חדה על דתנו ולגזל מבין זרועותינו את בנינו ובנותינו! אם עתה חסירינו, המוכיחים בכל הודמנות, כי על דתנו אין יד העמים נטויה? איה חרדינו, שאינם חפצים ללמד את בנותיהם עברית, פן הצאנה להרבות רעה, אבל הם שולחים אותן לבתי-הספר הפולניים, אשר הם המות בהם, ובי אינם רואים שחרב חדה מונחה עכשו על צואר ישראל סבא? ובכן, מה נעשה? כמה נודין לעמוד על נפשנו? בעל המאמר הופה, הסירו מבשול מדרך עמנו". בהמצפה גליון ס"ט קורא אותנו לאספות מחאה ולדרש ממועצת החנוך אחת מהשתים: או להוציא כשבילנו ספרי למוד מיוחדים או ליסד בשבילנו בתי-ספר מיוחדים, והנ"ל מאמין, כי דרישהו הראשונה אפשר שתמלא. אבל ספק גדול הוא אם אלה הממתיקים סוד לשעבר נפשותינו ימלאו דרישהנו הצורקה. לדעתי השמשנה כל אספות המחאה דק כדי לפקוח את עיני בני עמנו, לראות את הסכנה המרחפת עלינו, אבל לצאת בהן ידי חובהנו לעמך ערמתם של אויבי נפשנו אין אנו רשאים, וצריכים כעתה לבקש אמצעי, שיפר את מחשבת אויבינו הרעה. לדעתי אין אמצעי טוב יותר מ"לפרש בגליציה רשת של בתי ספר עבריים; בכל עיר ועיר אל יחסר בית ספר עברי", כאמור בברון שהוציאה "הסתדרות בתי-הספר העבריים בגליציה". בערים אחרות אמנם קימים כבר בתי-ספר כאלה,

ענין ה"כל-נדר" והעתקתו, שהרפים העתון האנטישמי "פולקסבלאט" פה, לעולל עלילות על שבועות היהודים וכו'. והנה בעתון הזה בגיליון מיום 4 לחדש זה, הרפים העורך האנטישמי וויסלודיל מודעה — אחרי אשר נקרא לדון על דברי חרופיו ונדרפיו את עם ישראל בענין זה מאת הד"ר אדולף פישער פה וירא מאימת המשפט — בה הוא מתחרט על כל דבריו, שכתב בארבעה גליונות, בתוך דבריו הוא אומר, כי הוא לא קרא את המאמרים שכתבו בענין "הכל נדר" ונדרפם בלי ידיעתו. הוא מודה, שאיני מכין את השפה העברית, למען יוכל לשפוט בעצמו על ענין זה. וזמן ההעתקה אינו מאמין, שהתפלה הזאת מאשרת את היהודים להשבע שבועות שיא. הוא אומר ומודיע בלי משא פנים, שאין לו כל סבה להטיל שפק בדעתקת ופירוש היהודים אחרי אשר קרא את דברי הרב הראשי הד"ר רוזנפלד בה"מנבלט" המקומי, ומביע צערו על התנפלוהו הלא צודקת על ה"כל נדר". הידע לכל הפחית מעתה לחיות זהיר בדבריו, אחרי ראותו שאין היהודים טימים יריהם כצלחת? של"ג.

מכתב מטורחיא.

קושטא. הרב אב"ד בעיר המסכה הרה"ג ר' נסים חמין נפטר פה, אחר מהמעשים מגדולי רבני הדור הקודם אבדני בני הנצב"ה. במקומו יתמנה כפי הנראה הרה"ג ר' יצחק הלוי אחי החכם בשי הקודם. חובבי שפת עבר ישמחו על הבשורה, כי בחדש הזה יחל להופיע פה עיתון עברי בשם "המבשר". תבליתי היא להגן על אינטרסי היהודים במזרח ולהעיר חבה בקרב הספרדים לשפה הלאומית ולהרגילם בה.

החכם בשי הניש למניסטריום את דרישותיו ודרישות היהודים, למנות רבנים בצבא, לתת ליהודים בצבא רשות לשמור שבת ומועדים ורשות לכל הרוצה לאכול בשר כשר לאכול משהו. לדרוש להאכיל את כל היהודים אשר בצבא מזון כשר לא היתה אפשרות, כי אז היתה הממשלה גלי כל ספק דוחה את הבקשה.

כימים האלה היחג פה יום מלאות מאה שנה למות הפולני הגדול אדם מיצקיביטש, שמת בקושטא. לכבודו הוצג מחזה בתואר וציר הפרלמנט המפואר, אחינו עמנואל קאראסו נאם נאום, שעשה רשם גדול.

קיראי "המצפה" יודעים ממכתבי הקודמים את הריב, שקם פה בין הציונים ובין מתנגדיהם, הריב לא חדל עיד וקבל דראבוננו צורת ולול בכבוד יחידים, תחת להספיק בראיות ובתנין. בעלי ישוב הדעת, המתעצבים על זה, בקשו לפעול אצל העורכים, להדול מחרף וגרף ולמפל ביכוח שקש. אבל מספקני אם יעשו דבריהם פרי ובפרט שאין לנגוע בחרות הרפים.

תמהון העיר פה העתון הספרדי "על מיעטפו", שהוכיח את ישראל ונגביל על הכיאי כמבוכה את נשיא הפרלמנט אחמד ריזא. כידוע שלחה ממשלת טורקיא את החוקר האנגלי ווילקינס, לתור את ככל ולחקור איך לתקן את אקלים הארץ וכת ארמיה. לחוקר הזה הגיד זננכיל, כי היהודים לא יבאו שמה עד אשר ישיב הצבא מתג ורסן בפי יושבי הארץ הפראים, שיוכלו אנשים מן הישוב להתישב שם. חרישה הזאת, שאינה כלל חפץ אימינומית, לא ישרה בעיני אפוסופס הטורקים העירך היהודי דוד פרסקו. הוא חושב חרישת זננכיל לחצפה.

לא נעים לי להודיע זאת, כי כבוד כל אדם חביב עלי וגם כבוד מר פרסקו. אבל שמו הציב סכל מתעמלתו נגד הציוניות ועל ספר ישר לאהוב את האמת סכל ולשפוט בלי משא פנים ולא כבוד לאדם להלחם נגד צרכי עם דל ואומלל וביתר חרפה היא לאיש בן העם הזה עצמו.

יעקב פרחיה.

וינענע אותן בשמחה רבה והידה לו בכל נפשו. ד"ר קורנרא נש אליו וקרא: ההנהגות כזאת תועבה היא לנשיא פרלמנט, אין לך הזכות לשבת פה למטה, כי רק כאשר ימנע הנשיא מלבא יוכל משנהו לשבת בראש. פאטאי קצף וענה בחרון אף, שלא יתן להורותו איך להתנהג. האנטישמים מכל המפלגות מהרו לבוא לעזרת הנשיא חביבם. ומהצד השני נקבצו הצירים היהודים. ד"ר שמרוכר קרא להנשיא: "בוש תבוש, אסיר לנשיא לשאת פנים לאיש ולעשות מעשה בן מפלגה! תועבה היא לך להסכים במחיות בפנים לחיפוס וגרופים!" הבורה גדולה קמה בבית. האנטישמי האשכנזי פון שטראנסקי קרא: "מה זה יצעק היהודי!" וציר משכי קרא לו: "הלא אתה בעצמך יהודי מר שטראנסקי!" והנוצרים-סוציאליים קראו כלם בצבור: "יהודי, יהודי, יהודי!" ושטראנסקי קרא: "אין ליהודים לחוות דעה פה!" ד"ר שמרוכר לעג לשטראנסקי התומך בירי שונאיו המשכים הקלריקלים. כאשר הרבו שמרוכר ושמנד להציק לנשיא המחלל שבועתו קרא זה לעזרת משנהו המשכי היושב בראש והמשכי נענה לנשיא האשכנזי ונער בשמרוכר ובשמנד בניניה. — כפי הנשמע כספירות הפרלמנט ישוב הדבור על המקרה הזה בישיבה גלויה. את זה אפשר להגיד כבר היום, כי הד"ר פאטאי המצפה כבר לשנוי במניסטריום, למען ישיג גם הוא כסא מניסטר בזכות מפלגתו, הראה במעשהו זה, כי אינו ראוי לעלות לממשלה. לכן ספק גדול הוא אם ישיג מאווי.

מכתב מבוכינה.

משרנוביץ. החברה היהודית-לאומית, שנוסדה במדינתנו זה מקרוב, ננשה לעבודה ממשית. מיום ד' שבוע שעברה החלה להו"ל מכ"ע בשפת אשכנז, ושיצא לאור שלש פעמים בשבוע, ושיתה למחסה ולכונן לכל עניני היהודים בבוקובינה. שם המכ"ע הוא "דיע פאָקסווער". עפ"י שלשה גליונות, המונחים כבר לפנינו, נוכל להכיר, כי במכ"ע הזה הקול קול יעקב, אשר לא יחת מפני כל ופרונרמז המכ"ע, אם רק תמלא במקצה, כבר נוכל לאמר: דינו, וצדקה המערכת האומרה עם "הקול הקורא", שחוב מוסרי הוא על כל יחיד, לתת ידו לעתון הזה, להשתדל להפיצו בין מכיריו ומידעיו, כי על היהודים להקהל ולעמוד על נפשם ועניניהם טחמת מציקהם ומתנגדיהם, המדבים בכל יום להניח אבני נגף על דרך החיים של היהודים, והעתון הוא האמצעי היותר נחץ לענין כזה. — המניסטר לעניני המסחר, ד"ר ווייסקירבנער בא הנה לחנוכה לשבת המסחר של בוקובינה. כל הלאומים שלחו דיפטימות, להגיש לו ברכה וגם הנהגת הקהלה היהודית שלחה דיפטימצא של שלשה צירים, שבראשם נמצא ראש הקהלה ד"ר שטרוכר, לברך בשם הקהלה לשלום את יועץ הכתר. ובקש שיואל המניסטר להביע לפני הקיסר את אמנות יהודי בוקובינה לל לממשלה ולמדינה. המניסטר השיב באריכות ובסבר פנים יפות, ובתוך דבריו העיר על קדושת שבועתו, שנשבע בהיותו למניסטר, ושהוא מחויב בה מאד ואע"פ שהיא בן הדת הקטילית בכ"ז היא מכבד גם הדת הישראלית: כמו כן העיר כי לפניו מרחפת המיד תמינת הקיסר הממלא חובתו באמונה, ועושה צדק וחולק אהבה במדה שוה לכל נהיני הארץ. הוא הבטיח, כי מאז עלה על כסא המניסטר השתדל בכל פנה ובכל עבודותיו, לעשה משפט וצדקה לכל וכמו כן ישתדל גם להבא ללכת בדרך זה. בסוף אמר, שכחפץ לבב וכחוכה עליו יציע לפני הקיסר אמנות היהודים למלכס וארצם. הדברים שאמר המניסטר הזה, שהוא גם נוצרי-סוציאלי, הגם כחרבית שונים כלב האנטישמים פה, שבראשם נמצא הד"ר וויעדמאן, שהמניסטר לא הרבה עמו בדברים כאשר חשב הוא, וכמעט לא יכל להאמין ימשמע אוניו, מה שאמר המניסטר ליהודים, שעפ"י דברת העתונים המקומיים היו מכוונים נגד וויעדמאן וחבריו בשביל מעשים שונים. — בעתו הודעתי על

גדול; אבל במטהא מכס: מה ענין סלובצקי לחג המכביים? איזו שייכות יש בין שירים ארומיים של פיתן פולני החוקים מן היהדות, לחג עברי-לאומי? מה ראו מכיני הנשף על כבה? האם לא יכלו לכבד את זכר המכביים בדקלמציות של שירי פייטנינו העברים? האין בכל שירי גורדון, ביאליק וכו' אף אחד, שיהיה ראוי לקריאה בחג יהודי? האין אנשי "השחר" מרנישים, כי בקריאה שירי סלובצקי בנשף יהודי פרסמו תעודה-עניות גלויה לעמם? האמרו, שעברית אין הקהל מבין, היה להם לדקלם לכל הפחות שירים ורגוניים, או, אם, חפצים אתם דוקא פולנית, שירים פאנים בעלי תוכן יהודי וגם עיי דקלמטור יהודי! ע"פ הלוגיקה של "השחר" היה על הפולנים לקרוא בחגי-סלובצקי את שירי גורדון וביאליק ולנאום דרשות עבריות. בכתבי את דמויות האלה עולה על זכרוננו מה שאירע בקרסנא לפני זמן קצר. שם בקש פרופסור פולני בן-דת-משה, לדרוש את החג על נשף, שנערך לכבוד סלובצקי. אבל חלק גדול מהנאספים מחה נגד זה, מפני שחרפה הוא להפולנים שיהודי — אע"פ שבנוגע להלאומיות הפולנית הוא יותר פטריוטי מהם — ידרוש לכבוד סלובצקי! כן הוא אצלם, ואצלנו עורבים נשף לכבוד המכביים ומשחקת פולנית מדקלמת שירים ארומיים של סיפר זר והפולני Hugo Zathy מוזר W dzień zaduszny וכדומה. עפ"י הפרוגרמה היה צריך עוד ערל אחד מר קופיסטנסקי להשתתף בנשף הזה, רק במקרה לא בא. — תארו נא לכם, שהאשכנזים בברלין יחוננו את הג שילר כדקלמציות של שירי סלובצקי ומיציקעוויץ או שהמשיכים ידקלמו בחניהם הלאומיים את שירי שילר וגיתה. אבסורד כזה אצל עמים אחרים אינו כלל בגדר האפשרות, רק אצלנו הכל אפשר, אף אם יתנגד להחקים היסודיים של ההניון. לא יפלא אפוא, שהקהל לא היה שבע רצון מנשף סלובצקי-מכבי כזה והביע בגלוי אתה המרמרותו על ההנהגות מוזרה כזו. יש רק להתפלא, מדוע לא היתה פה דמינסטרציה כזו מצד היהודים, כמו שהיתה בקרסנא מצד הפולנים. כלראה עיד זמן רב יעבור עד שהחוש הלאומי שלנו יתפתח כראוי.

Josef W.

וויין. בבית הנבחרים נעשתה בשבת שעברה שערוריה פרועה, שנבזרה ומרכזה היה נשיא הבית. כזאת לא נהיתה עוד, נשיא בית המחוקקים עושה שערוריות בכית, את זה נתן לפרלמנט האוסטרי האמלל רק ד"ר פאטאי. אכיר האנטישמים הזה, המשמש עתה בתור נשיא הפרלמנט, נלאה בשבת הזאת לכבוש את יצרו הרע ולשמור את מדת הצדק, שנשבע עליה לשמרה בתור ראש הבית, ומסר לפי שעה את הישיבה בראש למשנהו המשכי וזוורקא והוא ישב לו בצד הדובר המשכי הקלריקלי מיסדוביץ ומחא כף בכל כחו לדבריו האנטישמים ולגדופיו, "נגדף את היהודים ושחק בלעג והסכים בקול רם לזדול היהודים. הצירים היהודים ד"ר קורנרא, ד"ר שמרוכר ושמנד המרמטו עליו וקראו לו דברים בלתי נעימים ולא יוכל הנשיא להנצל מדברי מוסרם הקשים עד שקרא את היושב בראש, את משנהו, לעזרתו. כבר בהיות הנשיא בבית ואינו יושב בראש הוא עבירה על תקנות הבית, שלפיהן רק בהיות איזו מניעה לנשיא לבא ישב משנהו כמקומו ופאטאי עבר כגלוי על התקנות, שנשבע עליהן לשמור. בזה חלל לא רק את כבודו, כי-אם את כבוד כל הבית. ונוסף לזה הסכים בתרועת גיל לדרכים, אשר בשבתו על כסא הנשיא הוא מחויב להשתקס ולגער עליהם בדוברים. בשום פרלמנט אחר אי אפשר דבר כזה וגם פה עוד לא נשמע כמותו עד שהוכיח פאטאי, כי אפשר הוא, שהנשיא ירד מכסאו וישמש בתור מפגין, לכיש עם שלם. גם בחברה קמנה של ריקים ופוחים היה יושב בראש כזה אי אפשר ובפרלמנט האוסטרי הוא יושב ומצוה על באי כה כל העמים ועל המניסטרם ומלמד אותם דרך-ארץ. כאשר גמר מיסלוביץ את דבריו אחו הנשיא בשתי ידיו בירי המשכי הקלריקלי המפריע עבודת הבית

מכרוב ומרחוק.

שוונות. הנהגת מדינת נליציא עשתה חוזה עם אנודת העסקנות בוויין, כיסר בלבוב בנק לתכלית הרחבת החורשת בנליציא. — במושב צרפת באפריקה המערבית שרצה מרידה, רבים מחיל צרפת נפלו חללים. — בקלוב לאומי רוסיא אשר בפטרבורג דרש הנראף כוברינסקי מלחמה בפילנים הנליציים על דכאם את הרוסים הנליציים. בכל האמצעים יש להשתמש, לחזק את הרוסים בנליציא. אמר כוברינסקי ואף ממלחמה עם אוסטריא לא נחת. — ראש הדוצים-סוציאליים בוויין ד"ר לואיגר עיף מאד מעבודתו הפוליטית. זקנה קפצה עליו בלא עת, אבד מאור עיניו וכחו הולך וכלה וכבר הגיד, כי עוד מעט יתפטר מכל משרותיו. — בפטרבורג נגדה קשר על הצאר, רבים נכלאו וביניהם פרופסור ותלמידיו, עורר עתון ושני עורכי דין. — באדנא באוויא הקמנה הומתו בירי כ"ד כ"ה איש, שערכו את הזכה בארמנים. — שורסיא מסרה לחברה אנגלית לתקן את גדות נהר פרת שיעברו בו אניות, הפרלמנט ערער בתחלה על מה שעשתה זאת הממשלה מדעת עצמה ואח"כ הורה לה. — רוסיא תוציא שוב את חילה מפרס, כי שקמה הארץ. — בבחירות למועצות הערים בספרד נצחו הליברלים והרפור בליקנים נצחון גדול את הקלריקלים. — כיאופלד מלך בלגיא וקונא חולה, הרופאים עשו נתוח בכמנו והנתוח הצליח, אבל אין מאמינים בחייו, כי זמן האיש, בראותו כי קרב קצו נתן רשות לשתי בנותיו הבכירות (האחת היא סמפניה, אלמנת רודולף בן הקיסר) לבוא לפניו אחרי גרשו אותן מלפניו זה שנים רבות, לפי שאהבו אנשים, שאינם לפי כבודו, אע"פ שהוא עצמו נשא בזמנו פילגש מדלת העם והוליד ממנה בנים. — אצל מינסק נמכרו כ"ו פועלים כננה, שעברו בו עד רפסודה והרפסודה נשברה. — בבית החולים הכללי למדינה בלבוב נגלתה שלחת יד בכסף ביה"ח משנים רבות ע"י הפקידים. — משפט הסופר האשכנזי ד"ר פרידלונד בוויין, שחששים איש מבעלי ברית הקרואטים והסרבים הומינוהו לרין על כתבו עליהם, כי שתו ידם עם ממשלת סרביא, לקרוע את כל המדינות הקרואטיות מאוסטריא ומאונגן — עורר רעש בעולם, כי נגלה שאינם שלמה ממשלת סרביא לאנשים החם, לעבוד ב בילה ולהעיר מרידה. באגרם היתה הפגנה גדולה נגד בעלי הברית, העם מתמרמר עליהם. — כאיטליא התפסו דמינסטרוים דשילומי יען לא הסכים הפרלמנט לחשבונו בקצבת הממלכה ותחתיו נתמנה הסינאטור סוניא לראש המינסטרוים.

*

בעד שני השם, הציר היהודי ברומה הרוסית אהרן ברודסקי, שנבחר בארסה, נשפט בכיה"ד לענשים בארסה על אשר שנה שמו היהודי ונקרא בשם רומי ארסקי, עליו לשלם קנס מאה ויובל או להאסר לחרש ימים. זאת הוא נקמת הנציב מולמאטישב על אשר העיזו היהודים לבחור בו. ברודסקי מחל על בחירתו והודיע את הדומה, כי לא יבא שמה. אבל אפשר, כי בבחירה שנית יבחר שוב.

יגרים" כפי רשימת המינסטרוים הרוסי התגיירו ברוסיא בארבע השנים האחרונות כארבע מאות רוסים. הם כידוע אינם רוסים, כי אם מומרים. שישנו לדת אבותם.

היהודים בוארשא, מספר יושבי ווארשא בירת פולין הוא 751.595 ובתוכם יהודים 277.769.

תקנות הקהילות ברוסיא, אספה צירי היהודים סבד מדינות רוסיא, שהיתה בימים האלה בקונא, החליטה לעשות ליסוד כל קהלה העתידה להתכונן את התקנות האלה: א) קהלה כוללת את כל היהודים היושבים בעיר למצער שנה אחת; ב) חובת הקהלה היא לדאוג בעד כל צרכי הדת של יהודי העיר, בעד מיסדות חסד ומיסדות רוחניים קיטטוריים; ג) מנהיגי הקהלה הם ועד של שבעה אנשים מטובי העיר, הנבחרים מאת באיכח הקהלה, שנבחרו לזמן קצוב; ד) כל היהודים אשר בעיר נחשבים ממילא לחברי הקהלה והם חייבים לשלם מס הקהלה וזכות בידם להשתמש בכל מיסדות הקהלה; ה) כל יהודי יכול להתפלל בכל בית תפלה שיחפוט ואם אינו

מודיע לאיזה בית תפלה הוא נמנה יחשבוהו לחבר בביתכ"נ הראשי; ו) באיכח ההלה נבחרים, כמו בבחירות רב עתה, בכל בית תפלה לכדי, מכר בית תפלה יכחו מורשים למועצת הקהלה; ז) על הנהגת הקהלה לקצוב בכל שלש שנים סכום ההוצאות ולהציעו לפני מועצת המורשים ה) למלא את צרכי הקהלה ממילה הרנהגה מס קצוב על חברי ההנהגה (לא ע"י בשר כשר או צרך יהודי אחר, מסים שאינם נגבים מיד כיד בטלה הועידה. המע"י); ט) יסוד המס הוא הכנסת כל אדם, מי שאין לו הכנסה יותר מסכום מצער הקצוב מאת המועצה, פטור מס הקהלה; י) הרשות כיפה את כל חבר לשלם את המס שהעריך אותו הועד; אפילו לאדם לערער על הסכום, שנערך לו והמועצה או ועד מיוחד מן הקהלה מכריעה בדבר; יא) על הנהגת הקהלה לתת בכל שנה דין וחשבון לפני מועצת המורשים על כל מעשיה; יב) באיכח כל בית תפלה בוחים מקרוב ועד להנהיג את בית התפלה ההיא ועל הועד לתת דין וחשבון לפני בוחיו; הקהלה היהודית נחשבת כאיש לכל דבר משפט, בידה לרכוש, לקנות ולמכור ע"פ דיני המלכות; יג) מלבד המס לצרכי הקהלה הכלליים יש רשות לגבות כסף לצרכי בתי תפלה ומסדות חסד. — התקנות האלה נערכו ע"פ הצעת עוה"ד סליוברג בשנוי קצת ונמסרו לוועד, שנבחר מן האספה, להשתדל אצל הממשלה לאשרן ולקיימן.

לחפשי. בשנת 1907 נתפש הקצב היהודי פינחס טוורד כרוצק ברוסיא בחשד, כי יצה להמית את שר הפוליציא בסם המות, כי באכלו בשר ששנה בחנותו חלה. היהודי הוכיח צדקתו ויצא לחפשי. אך הקטיגור ערער על המשפט והדבר הובא שנית לפני משפט המלחמה ומשפט הקצב נחרט לתשע שנים מאסר וכבר ישב שנה אחת תפיש. משפחתו ע"ערה עד המשפט ועתה היה משפט שלישי ויצא לחפשי.

מחאה נגד משפט הילרונן. בכריסל ברית בלגיא עוררו כל הערונים את דעת הקהל, למחית נגד המשפט למאסר שנה, שנחרץ בנורדנא על האדווקט היהודי הילרונן על הגידו במשפט הפינרום הכיאליסטווי את האמת על מכוני הזכה הוא. אחרי כן התעוררו כל עירי הדין בבלגיא והתאספו בכיכל בית הדין בכריסל, לקרוא תגר על המשפט ההוא. האדווקטים היו לבושים בגדי משרתם ועוה"ד מר נוויר נשא משא קשה על המשפט הרוסי והוכיח באיפן מדעי את אפסותו. האספה הרכה החליטה את ההחלטה הזאת: אנודת האדווקטים בכריסל כאשר נודע לה, כי עו"ד נשפט ברוסיא לתפיש על דבריו שדבר בכ"ד ע"פ חובתו ובהכירה כי כל פיוח חרות עו"ד בעשותו חובת אמנותו היא סכנה ליסודי הזכויות של למוד סגוריא — סיראה תגר כאופן קשה על משפט הילרונן, מכיע לו את חבתו ומכריח יחד את האדווקטים הרוסים, שהכירה את הסכנה שבמשפט הזה על כל הצדק והמשפט.

אנטישנות סוציאלית. האנודת הסוציאלית Federation of Labour באפריקה החליטה כי "החקים המעכבים את כניסת הגולים הרוסים אינם מספיקים וצריכים להוסף עליהם הבה". מלבד הרשעות שברבר יש גם התנכלות בעדמה ממך לב, כי לא גרו את האמת, כי כונתם על היהודים? (ג. י. מ.).

שוד ורצח. במהווא אצל וויניץ בבוקובינה פרצו בליל שבת שעבר אל בית הסוחר היהודי יצחק זיגל סירץ שנים עשר שוודים מווינים ומאות על פניהם והרגו בירות אותו ואת אשתו ואת שני בניה ואת בתו ובעלה ובזו 4500 כתר וסחירה רבה ונשלמו. קצת מהם נתפשו בירי השוטרים, הם אכרים מן הכפר ההוא. — בעיר מיסמעק כמורביא פרצו חמשה שוודים אל בית הסוחר הזמן מרדכי אבל והמיתוהו ובזו כל הוננו. שנים מהם נתפשו.

דבור רומי בפרלמנט האוסטרי. בוכות ע"ד קצבת הממשלה דבר הציר הששני הקלריקלי מיסלובץ על לב האשכנזים, שותחת להגן על ארצם מפני המשיכים יגיבו עליה מפני היהודים הנוהרים אליה בהמונים וישבו אל האנטישמיות האמתית, לדכא את היהודים כמסים כבדים ולהנהיג בהם את היובל של תורת משה, שכל חמשים שנה ישוב רכוש היהודים אל אוצר הממלכה.

הציר הרוטני מרסיב, המתחפש כרוסי בעד בצע כסף, שהוא נוטל ממשלת רוסיא, דרש כזאת מאחיו הרוטנים, שעד שהם מנינים עד עצמם מפני הפולנים והרוסים יגיבו על האכרים מפני מדוי ברבית יהודים, העושים את הרוטנים.

להצלת היהודות באונגן. הקהלה היהודית בעיר ממלכת אונגן נוכחה באחור זמן, כי הרחיקו אנשי הקהלה ללכת בשאיפת ההתכוללות, כי המונים המונים יעזבו בני הרור החדש את דגל היהודים החלשים, ללכת אחרי אלהים אחרים לשם בצע. לתכלית זאת יסדו אלה מאחינו הנאורים הנאמנים עוד דתנו את חברת הקולטורה היהודית, הפיעלת הרבה מאד בדרשות, לחבב את היהדות על הדור החדש ולחזקו לשמור אמינותו למורשת אבות. גם יאספו בכל ימי החפש את חניכי בעלי המלאכה היהודים, להאכילם ולדרוש לפניהם על יקר תפארת היהדות, למען לא ילכו לאספית קתוליות, לשמוע דברי האורבים לנפשותם בשכר לגימה, שהם נתנים להם. גם יסדו הכרה לשלח בני עניים יהודים חנם בקיץ לשאוף רוח צה, למנעם בזה מהשלח ע"י קתולים עם בני הנוצרים, להחרס בזה מן היהדות. גם מוזיאום יהודי ייסדו בבודפשט.

אותו ואת בנו. בבית היהודי יחיאל ששעזעי עובר אדמה אצל מינסקי היה ריב בין אכרים. כאשר התערב היהודי ביניהם וחפש לעשות שלום דקדוהו האכרים ושחטו את בנו וגם את בנו השני הכי מכה אנושה. חשד קשה איש בוכרי בפאריז ושמו לושעו נמצא הרג והנה בא חברו אל הפוליציא והודיע, כי ההרג דר אצל אישה יהודית ווינשטיין שמה ופתה את אחותה, לאסוף חרפתה פתוהו הנשים להתגיייר ולשאת את הנערה שנתפתתה. הוא כמעט הסכים לזה ועתה קרוב הדבר, שהנשים היהודיות הרגוהו.

מונטאנו נגד מונטיפיורי. סלוד מונטיפיורי יסר, כידוע, דת יהודית חדשה בלי תורה ומצות רק באמונה באל אחד, ומונטיפיורי זה הוא מנהל בית ספר יהודיים לבני עניים. עד זה יצא נגד הלורד סווימלינג, הוא שמואל מונטאנו, במכתב גלוי בעתון ודרש ממנו לעזוב משרותיו אליו, כי אין לו הזכות להטיל איבה ופרוד בין אבות ובנים ולצודר נפשות דתו החדשה בלי רשות אבות הילדים.

שם גדול. איך יהיה שם הילד? שאל בעד הכרכה אחרי המילה את בעל הברית. בעל ברית: צבי הירש מרדכי יונה בעל הכרכה: למה שם כל כך גדול? בעל הברית: התבין? להגדיל רכושו בוראי לא איבד, לכן אגדיל עכ"פ שמו.

משרה הספרות והמדעים.

החשמינאים במסורת ישראל.

מאת מרתיהו מז"ש קולומיה.
(המשך)

היהודי, שחבה למלכות שדי, שגא כל מלכות בשר ודם, העם שהיה זקיק מאית שנה להשתדלות עריצים, לממשלת זרון של שליטים זרים, נשתנה בקרבו לשיטת כל שררה, נעשה מהנדר לכל שלטון ומלכות, ושנא אף שרים שציאי ממנו, שהיו עצם מעצמו ובשר מבשרו, שליחי העם היהודי הידיעו לפימפיוס, שממאנים הם להכנע לצאצאי הכהנים האלה ומבקשים הם שלטון עצמי (Josephus: Antiquita-tes XIV 3). אלו בני משרדיו העם, ש"כחדר שמי כוהרת ע"י ראשם", נחשבו ל"רשעים שהנהשאו", מלך יהודי מוכרח לצאת מח"צי דוד ואלו החשמינאים במלכם, "החריבו את כסא דוד בשחצנות מתרברבת". החשמינאים המאחרים מימות יוחנן הכה"נ או אלכסנדר או ארסמיולוס בחרו בתאר "מ"ך" ולא הסתפקו בתאר "נשיא" כמו שמעין החשמינאי (סומירים גניזים המיוחסים לשלמה י"ז ה'ו'). המתרברבים האלה אינם אף יהודים כשרים, ולכן הוציאו עליהם קיל, שמחוללים הם מפני שאינם היתה שבויה במדיעים (קדושין סו). אמנם צאצאי הנכורים החשמינאים לא מעט היו

החשמונאים (ב' חשמונאי). הנזכרים ג"כ ביוסיפוס. את הפסגה של המעיות השיג המחבר המאוחר של ה"י על שה"ש. הוא מרמז, שהחשמונאים חיי בזמן בית ראשון וכתנודם היה אלכסנדר מוקדון, שבא על ירושלים. עם שהין מלבין מכניו דעשו והמנין ריבסין מכניו דישמעאל" (ה"י שה"ש ו' ח').

(סוף יבא)

חמשה שאין להם הכרע. על הפסוק. ועיזב את אכיו. ובראשית מ' כ' כתב הראב"ע: "ולמה לא הביא המזכיר החמשה שאין להם הכרע, כמו וישלוק נעלי וזר עמם". כל סבארי הראב"ע מן הסדמונים. בעל אהל יוסף ומסור חיים ע' מרגלית טובה ועד האחרונים, כמו בן ימיני ופי' ר' שלמה נעטער (וויזן תר"ם) ועד הבאור היקר עזרה להבין הבינו כונתו על מאמר איסי בן יהודה י"מא נ"ב) "חמשה שאין להם הכרע: שאת, משפדים, ארור, מהר, וקס", ע"ש. ומאד יפלא על חכם גדול כדראב"ע. אשר שאר רוח לו מכל המבארים וכל מאמריו שקולים בפלס הכינה הישרה וברוח כסרת עזה שנונה, איך הוציא מתחת עטו יאללה נמהרה, שאינה ממדת חכמים שואל כענין. אלא דומה למענו חסין והודה לו כשעורים. איך דמה ענין החמשה שאין להם הכרע (בפסקי טעמים) שאין ידוע אם המלה מחוכמה למעלה או למטה, אל וישלוק נעלו, שרם הבאור והכונה אינם ברורים. אבל באמת כלם שנו ככונת הראב"ע מפני ו' יתרה שהוספה איזה סעתיק טועה. כונת הראב"ע אינה על מאמר איסי בן יהודה, אלא על מדרש רות רבה על פסוק וישלוק נעלו (פ' י"ב) והוא כמדרש שו"ס שמואל (פ"ה) אות ה'. גם שם נחשבו חמשה מקראות שאין להם הכרע ככונתם על מי נאמרו: א. ויחזק בכנה מעיזו ויקרע (ש"ס ט"ו). ב. ויתפוש אחיה בשלמה ימ"א י"א) ג. וישלוק נעלו (רות ד'), ד. ולא עצר ירבעם בת (דה"ב י"ג). ה. וארוחתו ארוחת תמיד (מ"ב ב"ה). ע"ז שאל הראב"ע: "ולמה לא הביא המזכיר את החמשה שאין להם הכרע, שאחד מהם הוא וישלוק נעלו, שלא תמעה כי כונתו על החמשה של איסי בן יהודה? זה עמם?" מלת "זה" צריכה להיות בלי ו'. ור"ל כי גם מלת "ומת" לא נודע אם נאמרה על יעקב או על בנימין. וע"י שבוש המעתיקים. שהוסיפו ו' מפלה, כאו המבארים לידו שעות. ובעל אכיו עזר טפל עליו דברים בלג הרכה ללא צורך וכבודו כמקומו מונח.

וכיוצא בזה אירע שבוש עצום בדברי הראב"ע בחסרון ו' אחת ע"י רמעיטיקים. על "חצוצרות" (במדרש י' כתב הראב"ע: "שם הפועל בחסרון הצדי". כל תינוק יודע. כי חצוצרות הוא שם דבר ולא שם הפועל. וכאמת צ"ל: "חצוצרות שם, והפועל בחסרון צדי". וכונתו למלת "מחצצים" דה"כ ה' י"ג, שהקרי מחצצים בצדי אחת. יהושע הכהן פרעמינגער — טשייטמוכ.

תורה גלויה!

למורי הנכבד מר שבת וואלאקאווסקי!
אילן אילן כמה אכריכך?
אין לי די עליך להכיע לך את תורתו הנובעת
מקרב לבי פנימה על ל"כ מכתבי הוראתיך הנפלאים,
שעל ידם סגלתי לי את השפה העברית על כרתי.
צלח ורובב על במתי ההצלחה
כחפץ תלמידך מוקירך
מנוד טרינגשער.
גראבאוויצא אצל סאנאק

אוצר ישראל

חבור נחין לכל בן תורה, רב ומשכיל, מכיר את כל מקצועות התורה והספרות היהודית וד"י וכל עניני היהדות בכל מקצועותיה. מי שקנה את הכרך הראשון ישלים לו את יתה הכרכים.

יצא לאור הכרך השלישי.

מחיר כל כרך מכוון יפה ככר 15 בתריס. ע"י "המצפה" רק 12.

פ"ב, מדרש אחר חנכה ב"ה (I. 137). עושים של החו יבנה חדרש. יוחנן הכה"ג ההיסטורי, שמלך משנת 106—135 לפני ספ"ה, ונזכר במהקן הקנות (סומה מז). היה באמת בנו של שמעון בן מתתיהו הכהן ולפי זה היה נכדו. כאופן כזה התקלקל שמהתיהו הכהן נעשה לבנו של נכדו. לקלקול הזה חסר גללים לא היה קיום, מאין כה"ג מושל במרס נצחו כימות מהתיהו הכהן. ולכן יש שהפכו ותקנו יוחנן הכה"ג כן מהתיהו הנכד נעשה לבנו. כן גורס הרמב"ם בהפלה "יוחנן בן מתתיהו" (הקדמה למס' זרעים פ"י) וכן היא הנוסחה במדרש חנוכה (I. 135 ב"ה). יוחנן הכה"ג נצמיר כהן הלוחם העקרי נגד היונים ומשחרר את עמו (שם I. 138, 140, 143) וכן סבור רש"י, שיוחנן שמש בכהונה בשלחמו החשמונאים (סומה לג. ד"ה נצחו מליא) ואף הר"ן סבור כן (שבת ארפס צא).

ההקן הזה אינו נכון, כי יוחנן הכה"ג בעצמו היה חשמונאי והוא מלך כבר אחר נצחון החשמונאים והיה נכדו של מתתיהו אבי הדינסמיה. קצת רצו לומר את הפליאות. למהתיהו הכהן היה בן ישמו יוחנן (א' חשמונאי ב' א') ארס בלי חשיבות, שלומיאל, אשר בפעם היחיד, שהעז לעשות דבר נלקח בשבי (שם מ' ד"ה). בעל מגלה אנטיוכוס (בית המדרש I. 14) מאחד את יוחנן הזה עם יוחנן הכה"ג ולפי זה הסודנה כל הקושיות. יוחנן הכה"ג הוא חשמונאי ובנו של מתתיהו וחי כימות ההתקוממות. אבל מה לעשות, שיוחנן הזה בן מתתיהו לא זכה בכהונה גדולה ורא הצמין באיזה דבר.

דרך המאחרים להיות מפשרים, אקלקטיקים, בוררים מכל שמה, מכל דעה ובוצעים הצד השווה שבכל הפשרה, שהן מוסיפות את האמת ואין מניחים את דעה איש. דעה אחת אמרה, שהחשמונאים הצמינו והשנית אמרה שהצמין יוחנן הכה"ג, שהמסורה לא חשבתו לחשמונאי. ובצעו מזה, שנלחמו בני מתתיהו הכה"ג יחד עם בני חשמונאי (מדרש לחנוכה VI. 2) ושניהם היו צדיקים וגואלים, "מלכות בית חשמונאי" מלאים מצוות כרמון, אם גם שגדולים מהם, מהתיהו כהנא רבא ובנוה" (ה' שה"ש ו' ז'). יש שוב שאחדו את הכהונה הגדולה עם החשמונאים (הרמב"ם הלכות מגלה וחנוכה פ"ג ח' ויוסיפון פ"כ) אף שאחזו ביוחנן הכה"ג ובמתתיהו הכה"ג.

האמת ההיסטורית היא, שהכהנים הראשונים לבית חשמונאי היו יהודה ויונהן (Antt. XIII 2) ושמעון (XIII 6) אביהם מהתיהו, שנוע בראשיה, המלחמה, מה כהן כהן הריזום, כשהתקוממו החשמונאים שמש כהן כה"ג ישוע-יוזן וחלק עליו הכה"ג הקודם מנלאום-חוניו. אחרי שכבר בלו מלחמות החרוה, עלה לכהונה גדולה בנו של שמעון הכה"ג יוחנן הכהן הגדול (XIII 8).

לפנים הקילו בכבוד החשמונאים והפרידו את מהתיהו מהם. אבל האינסמינקט ההיסטורי שאף במעמקיו לאחרים יחד. ולכן צצה ההסתכלות, אשר אחד החשמונאים היה חהנו של מהתיהו (מדרש לחנוכה I. 135). או רק ארס את בת מתתיהו (מדרש אח"ח I. 137) אם אינו בנו, או הוא בעל או חתן לבתו של הכה"ג. המדרשים הקטנים, שכבר ידעו את ספורי יוסיפון, יודעים הרכה יותר ע"ד החשמונאים מאשר ידעו התלמוד והמדרשים, אבל בהעדר להם כל הכנה להיסטוריא, נהנו לנו תמונה מקולקלה, המעוררת נגוד אסתטי. יוחנן הכה"ג הוא הלוחם אצלם (מדרש לא"ח ו"א I. 141, 143) למרות כל ורק פעם אחת זכרו את יהודה במדרש לחנוכה. מהתיהו הכהן ההורג את הנכד, הכנריח יהודי לזכות חזיר על מזבח ואת היהודי החוטא (א' חשמונאי ב' כ"ד) נהפך ליוחנן הכה"ג, השוחט בעצמו חזיר בפני המלך והורג אותו אח"כ (מדרש אח"ח I. 138). אנטיוכוס נשחנה לגליקס (מל"ח I. 135) וכן סבור רש"י (סומה לג.). אף לא המיד נוצחים החשמונאים, בקצת מדרשים יורדים שרי האומות משמים וכא"א הורג את חלק אומתו במחנה יון (מל"ח I. 136, מא"ח I. 141) יסוד ההגדה הזו הוא המלאכים העוזרים את

אשמים בהתיחסות העם אליהם, לא מעט עזרו בעצמם להתחזקת ולהחדרת הנגוד להם. לא רק שנתו אחר הצדוקים, מפלגה בלתי חניכה להשרדות הרחבות, גם מלכד זה עשו דברים רבים, שגרמו להשניאם על העם. כסא החשמונאים האחרונים היה נאלץ כשעוריות ובהועבות. חצר רפומים נקבעה בירושלים עם כל הירירה המנינה של העולם העתיק המהנון. דעת הקהל העברי לא יכלה להקרקר. לא בעד זה חרפו בחירי העם את נפשם למות, לא בעד "בהני ה' שיהנשו וימלכו ומהוך קדשי קדשים יפעלו רע" (עלית משה הגנוזה ו' א') ההגוששו בנפחולים איומים כל טובי האומה. נכזבו האיריאלים, עפו משאות העתיד כמראה ליל. קציני העם משפילים את גאון ישראל במשא וכהן. כל קדוש נקלה בעיניהם. ארסמונולוס הנהיג כישראל את המנהג למכור את הבהונה הגדולה. (Antt. XV 31). בתעוב זכרו המאחרים, שכשכיל זה היו הכה"ג של בית שני שפלים, מפני שהיו עומדים ע"י ממון, שהיו נוהגים למלכי בית חשמונאי (יומא ח'; רש"י ד"ה מתוך שנוהגים). זכרון נעים וכפואר (?) נשאר ליהודים ע"ד בית מלכותם האחרונה. עובדה עצבה אבל אמתיה. התעוב והשנאה להחשמונאים היה כ"ב גדול, עד אשר החתונה הגדה, שהיה נפרצה עוד כימות האמוראים, אשר "כל מאן דאתי ואמר מדינת חשמונאי אנא, עברא דוא" (ב"ב ג') והודמן שהכריו על איש שהוא עבד רק מפני שהתחם על בית החשמונאים (קדושין ע'). ההיסטוריא פקדה עון כנים על האכזה. הצאצאים שנשאו כמעטים הלויים כהם ומעטים שאינם הלויים כהם ונקניהם נשאו את אשמהם. העם לא רק פנה ערף להצאצאים, הוא גם בחל כמולידיהם, הוא גם נעל את הדורות הראשונים של החשמונאים, הוא סחק אותם מזכרונם. לא יהודה המכבי ולא אחיו נזכרו בספרות ישראל, שקדמה ליוסיפון, עד שאין אנו יודעים לכתוב את האור של יהודה על נכון. קצת בוהבים "מקבי" ואולי ביותר צדק, אחד מגדולי לוחמי ישראל, אשר כהנאים אחרים היה שייך לפנהאון של נערצי האומה, נעקר מלב העם וממח סופריו. לא הגדה מפתח את זכרונם ולא ספר הזכיר את שמו. נמחה זכר יהודה ואחיו כפשע הנכרים.

שכחה שרמה, המשחררים נכללו כשם "מהתיהו דברן ובניו", "חשמונאי ובניו", הציון לא היה מדויק ויצאה מזה ערבוביה, האומים. היהודים כזולם בכבוד החשמונאים זכרו היטב את פחיתותם, ידעו אשר בתחלה לא היו עשירים (מנחות כ"ח:), כי-אם עניים (ר"ה ב"ז: רש"י בדרך שששו) ומהעיר הקמנה מודיעים (קדושין פ"ו, רש"י שהיו אומרים), כהנים הדיומים, פרחי כהונה פשוטים, "מליא" (יומא ח' רש"י ד"ה נצחו מליא). והנה מצאו ממבעות על שם "מהתיהו כהן גדול". את הכסבעות האלה דמביע המלך אנטיונוס, ששמו העברי היה כך (Schürer I 355). היהודים לא ידעו מזה ודכו, שזה הוא מהתיהו הראשון הלוחם נגד היונים, ונזרו שמהתיהו, כהנגדו של אנטיוכוס, היה כה"ג ולפי זה חשמונאי הראשון היה כה"ג. אבל איך ההכן זאה, הלא דחשמונאים היו בעקרים כהנים הדיומים יושבי כפרי? ולכן חשבו להבריל את מהתיהו אבי החשמונאים מן החשמונאים עצמם, מהתיהו הכה"ג יחוד וחשמונאי ובניו לחוד. בעין זה יש בהלמוד: "חשמונאי ובניו ומהתיהו כה"ג". אפשר שבהלמוד הוסיפה יד מאוחרת. כי בכמה מקומות כוכאה הדרשה "לא געלהים בימי היונים" המיד כהם (בפרא ויקרא כ"ו מ"ד, פתיחה דאסי') ולא נזכרו השמות האלו. ביוסיפון (פ"ד) המודיע שאבי החשמונאים מכונה "מהתיהו הכהן כהן מודיע", מוסיף בהמשך הפרק: "מהתיהו הכה"ג, אשר הרים יד החלה" (שם), רק בהמדרש נזכר היטב "מהתיהו הכהן ובניו" (שם פ"ט), כהן פשוט והכנים בניו בני מהתיהו הכהן, לא של איזה חשמונאי אחר. מהתיהו נהעלה אצל הרוב לכה"ג ונבדל מכניו. אבי מהתיהו נקרא יוחנן (א' חשמונאי ב' א') ואם הוא כהן גדול בודאי גם אביו היה כה"ג. ומה "מהתיהו בן יוחנן הכהן גדול" (נוסחת ההפלה, כס' סופרים

מר הלל גרולדסון מסמרי לארוסו עם מ' מחלה שעק
מניאנקאוויץ מו"מ להוריהם.
שלמה רייבמאן — בעניאיוא.
מקרב ולב עמוק אביע במו"מ לבת דודי מ'
שרה פאנצער מכאונב לארוסו ומו"מ להוריהם.
ליב קירשבוים — בארנוב.
מקרב לב ובאחבה רבה הננו מכרכים במו"מ
את ש"ב ר' יעקב באצ'ר ורעייתו לבולת בתם מ'
שינדל לאה עם מ' זאב וואלף גריווער. מו"מ
להשפחה. אלמער יאקאבער וזו' — סאנוק.
מעמק לבבי אברך במו"מ את דודי היקר
מר משה שענפעלד מסמרי לארוסו עם מ' דינה ניי-
בערגער מכרוויענקא. ישראל שענפעלד — סמרי.
במו"מ מקרב לבי הנני מניש דודי מר יעקב
קערצנער לחתונה.
מלך פריעדלענדער — בהורדששני.
מקרב ולב עמוק הנני מביע במו"מ לש"ב יודירי
מר צבי בלאך מרעאמין לבאי בברית הנשיאין.
מלך פריעדלענדער — בהורדששני.

ברוך לעשקאוויץ מפרמיס לארוסו עם מ' מאלע
לעדער מרישא. זושא וויסבערג — פשווארסק.
מרנשי גיל יחדו מנישים במו"מ לרעם וש"ב
מר יעקב יצחק פערן לארוסו מ' לאה שוואס מראדאל
האחים פערן — קימרנא.
האחים יחיאל צבי וישראל אברהם ניימאן
מכרכים את המל"ד מר ישראל אברהם פאלקענפליק
מכורששוב לארוסו עם דודתם מרת צירל הארן
מדרוהביש במו"מ. מו"מ להוריהם.
אברך במו"מ את רעי מר יחיאל מיראן לארוסו
עם מ' שרה רחל נוסכיים בליוענסק.
אברהם רים — לובאששוב.
ברגשי חבה אברך במו"מ את יודירי היקר מר
מנחם מענדל זינגער לארוסו.
נתן האבער — מיקולישיין.
כרבה מהר ציון להמאורסים החכמים מר אברהם
פאנצער וב"ד מ' שרה פאנצער ומו"מ לכל המשפחה.
י. ל. וויינרעב — בארנוב.
ארשת שפוני לא אכנע מהביע במו"מ לירידי

אנטשל שפערבער
מאורשים כסלו הר"ע
קולומיה
מאורשים.
ברתה וואהלמאן
מאיראן
במו"מ אנשי לירידי היקר מר ליבוש בוכוויץ
מסלאניק לחתונה עם מ' יוסא שעהנבערג מכענדין.
מרדכי צבי ריינהאלד — קראקא.
מעמק לבכנו בברך במו"מ את קרובנו מר אלמר
וואסערמאן לארוסו עם מ' שונה שרה גוניג מקולומיה
משפחה כהן — איסמענסעניש.
ברגשי אחבה וידידות רבה הננו מכרכים במו"מ
את יודירי הנכבד מר משה טראמינער מטימשיין לארוסו
עם מ' מלכה גלאזבערג מטרנוב.
יצחק קרינער, חיים האלענדער.
באהבה וחבה אביע במו"מ לירידי היקר מר

גומר ב"ה ספר

דבר יום ביומו

חלק שני על ששה חדשי החורף מן בא"א הרב הדרשן ר' חיים קנאלער נ"י
מפרעמישלא בעה"מ ספרי "פרי חיים" ררשית ו"פרי חיים" לררשי רמ"ן וביאור
"פרי חיים" על חמש מגלות ו"כבית חכמים" על תורה וס' "בן חלד" וס' אחד
השיחים" וס' "דבר יום ביומי" ח"ה. מעשהו בחלק השני כמעשהו בחלק הראשון
מחזיק ר"מ עמידים א' טאף גדול. תוכנו דירע כל ימי החורף באיזה יום בשבוע
יחולו בכל יום ויום דברי תורה, אגדה, מנהג או רין הראוי לאותו יום והמאורעות
שאועי ביום ההוא לישראל. גם פטירת גדולי עמנו וידיקו וז"ע ודברי תורה
מהם לעת הצורך. — מחירו כתר אחד חפשי מן פורטא. — וכ"כ יש עוד
למכירה, כר עוד לא נמכרו כולם, החלק הראשון, "דבר יום ביומי" על חרשי
הקין מכורך היטב בעד 1.50 קראנע חפשי מפורטא ואלה שכבר שלחו מעיה
יקברי הספרים בימים אלו חפשי כנ"ל ואם אתמהמה איזו ימים אל תתמהו, כי
קשה העבודה לשלוח לבולם בפ"א וההכרח לשלוח כזה אחר זה, אבל בולם
יקבלו במח א"ה בימים אלו.

כן אוריע, כי הרפסתי בהסכמות גדולי הדור עבור אנשים עובדי דרך או עולי
ימים סידור בלי השמות הקדשים ויקרא בשם בחיקו ישא, שיוכל הנוסע אי
הערס לישא הסידור בחיקו כבלי חלל השמות הקדושים ונרפס בסערעמפען
של הגאון הצדיק מ' יעקב מאיר מו"ק דק' מינסק בדוסיא וגדולי רוסיא משבחים
מעשהו. מחירו בכריכה מיכה חפשי מפורטא 30 העלדער ולמו"מ ינתן ראבאמ
כנהוג.

צבי קנאלער מפרעמישלא.

המעות לשלוח עפ"י אדרעס:

Buchdruckerei Knoller & Sohn, Przemyśl (Galizien).

רמת המצפה.

כל שנה, י"ב קינטרסים, גומר ע"י
ארמ' "המצפה" בכתר אחר. — מחיר
4 כרכים מארבע השנים רק 3 בתרים.
גליונות חסרים מ"המצפה" או מ"רמת
המצפה" נשלח רק בעד כסף מראש ולא
יררוש שום ארם רכר קמן כזה בהקפה
או במתנה, כזה אין כל משא פנים.

הננו מעירים את מאספי ברכי "רמת
המצפה", כי קונטרס 6 מהשנה האחרונה
נרפס ביחר עם "המצפה" גליון כ"ב על
קינטרס כפול אחד, יבקשו אחריו שם
וימצאוהו ואל ירשוהו מאתנו שנית.

מאת אלה מן הקוראים, שלא אספו
את כל "רמת המצפה", נבקש להמציא
לנו את הקינטרס השני מהכרך הראשון,
המתחיל בסוף המאמר "אגדות של דפי",
נשלח להם המורה חוברת מיכה.

ארמיני "המצפה".

כח דהתרא עדיה!

כל החפץ לגלח הזקן בהתר ולא באסור
יקנה ממני את אבק-הגלוח החרש

EXCELLENCE

כשמו כן הוא, מיב ויפה וריחו נעים ומועיל
לגלוח הזקן ברגעים אחדים עצהו"ט.
הירא רכר ה' יוצא כזה ידי חובת המקום
וי"ח הכריות. מחיר תבה אחת כתר וחצי.
שוני תבות שני כתר וחצי. ע"י נאב
נאחמע לא ישולח. כתובתי עתה.

MOSES KATZ

Jerusalem, Palästina,

Poste restante

לפנים היה מושבי בלגרון.

רשימת הדרושים

יצא זה עתה קטלוג מכיל 600 ספרי-
דרושים ופירושים על הנ"ך. בהם נמצא
ספרים יקרי המציאות. קטלוג ישלח
חפשי לכל רורש.

Jacob Lipschitz

Nr. 1. Finch Str. Brick Lane, E
London, (England).

מיטוואך יום א' דהנזכה דעם 8 דעצעמבער 1909

האט אנגעהויבען צו ערשיינען אין קראקא

א נייע יודישע
שענליכע צייטונג "דער טאג" טעגליכע צייטונג

"דער טאג" איז רעדאקטירט אויף רעם מאדערנסען אופן פון מיכאנסטע
פופליציסטישע און ליטערארישע קרעפטע און בעפאסט זיך מיט אלע פראגען פון
עפענטליכע לעבן.

"דער טאג" האט אנגעהויבען רעדאקטירען אינאדאמט, יעדע נומער
ענטהאלט די אלעלעצטע ריעות פון די ערשטע קוועלען פון די אפיציעלע
קארעספאנדענץ-ביאגראם און פון שפעציעלע קארעספאנדענטען אין אלע גרויסע שטעט.
"דער טאג" האט זינען שפעציעלע קארעספאנדענטען אין אלע
אויסלעגרישע הויפטשטעט, אין אלע יודישע מרכזים, און די לעזער פונם "טאג"
וועלען זיין אינפארמירט איבער אלעס וויכטיגע און אינטערעסאנטע וואס האט זיך
עראינגעט אין דער גאנצער וועלט.

צו דער שפטידנער נומער פון דעם "טאג" ווערען צוגעגעבען

צוויי בהנז'דיגע ביילאגען

א. ה. מאריסטישע און א. ל. טערארישע מיט אריינגעלע ארטיקלע קארקא-
טורען און הומאנעסקען פון די בעסטע יודישע שרייבער.

"דער טאג" איז א אונפארטאליש בלאט. ער נעמט שמעלונג
צו אלע פראגען פון יודישען לעבן, אפגען און קלאר, נישט בעענגט פון פארטיי-
דיקייטען און נישט געלייטעט פון אנטיסאמישע ציעלע.

"דער טאג" איז באופן זה דאס ארגאן פון כלל ישראל.
יעדער יוד וועט אין איהם געפונען, וואס איהם אינטערעסירט. יעדע נומער זאך וועט
אין איהם געפונען איהר ווארעמע פערזענלעכע, יעדע שעדליכע איהר ענערגישעסטע
בעקעמפער, און רוקונט פון וועלכער זיט זי וועלען אויסגעהען.

"דער טאג" קאסט:

אין קראקא און אין לעמבערג:	אין גאנץ עסטערייך:
מאנאטליך 1.20 קראנען.	מאנאטליך 1.50 קראנען.
פערטעליהרליך 3.50 "	פערטעליהרליך 4. — "
הארבעטהרליך 7. — "	הארבעטהרליך 8. — "
איינצעלנע נומער 6 העלער.	איינצעלנע נומער 8 העלער.

אין אויסלאנד: מיט טעגליכער צוועגונג פער קווארטאל 7 פראנק, גאנצעהרונג
25 פראנק. איינצעלנע נומער 12 סענטים.

גאנצעהרונג און האלבעטהרונג אבאנענטען בעקומען ווערטעפולע פרעמיעס.
ווער ס'אבאנענט שוין איצט, דעם "טאג" אויף א גאנצן יאהר פאראויס און שיקט תיבה
אריין דעם פולען אבאנענטע-בעטראג, בעקומט אלע נומערן ביי ניי-יאהר גראטום.
דאס אבאנענטע ווערט גערעכענט פון 1-טען יענער 1910.

אדרעס: Redakcyja »DER TAG« (Dzień) Kraków, Grodzka 62. Skrzynka pocztowa 124.

מלמד לחוועל.

מי שיש לו צורך בקראקא במורה עברית
ה"ח בשביל נערים מכני י"ב שנה ומועלה
שיש להם כבר איזו ריעות מוקדמות
ישאל במערכת "המצפה".

לדורשי ספרים.

הדורשים ממנו לשלוח להם ספר בזקפה
(נאכנאחמע) ידעו נא, שמחיר הזקפה
בבית הדאר 55 הלר ואין כדאי להוסיף
הוצאה רבה כזאת על סכום קטן. לכן
אין לשלוח ספר אחד רק גנג כסף מראש.
ארמיני "המצפה".

יואל וויינרעב, לעמבערג.

קראקויערגאססע נומר 32. עקע שטעלעצקאגאססע נומר 2

עפפעהלט זיינ גרעסטעס

פעציעל פיר אויסשטייער איינהייפע אייגענעריכטעמטעס מאגאזין פאן ניידיטען אין שניטער, ווירדען, וואלרשטאפפער, מאדעווארעני

האטעל וועסטוראציאן כשר
לבעב יודים של
שלום אהרן ראזענטאל
בלבוב. רחוב רועניצקא 13.
טעלעפאן נ' 1314.

M. Gutwirth, Bochnia
Liefert Knochenmehl und
Thomas mehl in jeder
Gehaltslage zu sehr billigen
Preisen.

מודעה בספרות ההשכלה
בית מסחר ספרים, "התחיה" הנוכח ע"י
אברהם ראבינאוואן בסטניסלב נאצייען
ימכור ספרים דלמטה במחיר הול:

- K h
- משפט האורים קונקורדנציה גדולה
כאח יהושע שטיינברג . . . 13.—
ספר היובל מאת נחום פקולוב . . . 4.—
כתבים נבחרים מכתבי הרמב"ם . . . 6.—
ספר האגדה חלק ראשון מאת ה.
נ. ביאליק . . . 2.60
ספר האגדה חלק שני מאת הנ"ל . . . 2.—
ספר האגדה חלק שלישי ורביעי
ביחד . . . 3.20
שירי ביאליק הגדול הוצאת מוריה
החדש . . . 7.60
שירי ביאליק הגדול הוצאת מוריה
מכרך יפה . . . 10.—
שירי ביאליק הגדול הוצאת מוריה
מכרך דרך ומוחב . . . 13.—
אוצר ישראל אנציקלופדיה
הוצאת אמריקה ח"א . . . 12.—
אוצר ישראל אנציקלופדיה הוצאת
אמריקה ח"ב . . . 12.—
אוצר ישראל אנציקלופדיה הוצאת
אמריקה ח"ג . . . 12.—
מלון אישכני-עברי מאת ד"ר מ. מרי . . . 14.—
מלון של כים מאת גרובסקי
וד"ר קלוזנר . . .
אוצר לשון חכמים דברי חז"ל עב
פגמים ודוגמאות מאת קלמן
אכנידור פערלא . . .
דברי הימים ד"ח מכשן
התורה והחיים מאת ד"ר מ. גידעמאן
העתקת א.ש. פריעדבערג נ"ח . . . 8.—
תולדות הרפורמציה הדתית בישראל
מאת ד"ר ברנפד ב"ח . . . 3.20
מיכאל וקש תולדותי יצירות
מאת ד"ר ברנפד . . . 2.—
תולדות ש"ר ציור קומפרי מתיי
מאת ד"ר ברנפד . . . 2.20
בירינקא שימאכער תרגום דוד
פרישמן . . . 4.40
מגלה ספר ר' יעקב עפדין תולדותי
וחייועם תמונת אביו הג' חכם צבי . . . 2.60
המקחים הם חוץ מפורטא.
הכריכה על כל ספר למוד 20 הלר.
מורים, בתי ספר, מוכרי ספרים מקבלים
רבה הנון.

כל מי שיקנה בעד 25 כתרם למחר
הקצוב פה דוקא יקבל תשורה את
הספר קל וחומר מאת ד"ר אריה שווארץ
העתקת מיכ' בערקאוויטש.
הכל אוכל לשלוח תיכף אם ישלח הקונים
דמי קרימה והשאר בוקיפה.

Abraham Robinsohn, Buchhandlung
Stanislaw, (Galizien).

Wyd.: | Haftali Hof.
S. M. Lazer.
Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer
Drukarni S. L. Deutscher 7 Podgorz

Erstes und Grösstes
Grammophonhaus
JOSEF WECHSLER
Engros & Endetail
Lemberg, Sykstuska 2 Krakau, Grodasse 71
גענעראלפערטער דער גראמאפאן אקציען-געזעלשאפט
מיט מארק, "שיריב ענדער ענדל"
גרעסטעס לאגער פאלישער, דייטשער, העברעאישער אונד
יודישער פלאטען מיט מארק, ענגעל.
20 000 פלאטען ערסטערעסער קינסטלער
שטעטס אים לאגער
רעפארטירטילע אונד ווערקשטעטעס אים ארטע בעסטע אונד-
טוישעדיגונגען. — פרייזאמאלאגן גראמאפאן אונד פראנקא.
2033/11 טעלעפאן 641 קראקא, טעלעפאן 641.

BARUCH LANDAU
Krakau, Stradom 11.
im Hause des Hotel „Londres“.
גראמאפאן לאגער פאן הערערען, דאמער, אונד קינדער-וועשע, וויא
אויך שירמינגע, ליינוואנדע, טישצייג, מאשען-האנד אונד ליינטיכער,
כעמטיוועשע, שטעפדעקען, טריקאמאזען, זאקען, שמרימפסע
אונד וו.
רייכהאלטיג אייגענעריכטעט פיר
הייראטס-אויסשטאטונגען.
בעזעמלונגען פאן אויסווערס ווערדען זארגעלייגט צום
אנגעבענען טערמין איינסעפיהרט, צו דען ביליגסטען פרייזען.
— פרייזליסטען גראמאפאן —

ביום 1 לחדש יולי 1906 נפתחו בלבוב עסקי
Kredit-Union
reg. Gen. m. b. H.
Lemberg ul. Karola Ludwika 35
הכליה מוסד הבנק הזה של אנדרה-שוהפים גדולה היא להרים המצב
הכלכלי של יהודי גליציה במהרה הלואות בזול, המיכת כל התאמצות
להסדר, המהגלה באיזה מקצוע ומקום, ובחידוי ביסוד מחסוני
העשיה ואגודות כלכלה בכל המינים ועזרה בדרך בנקים מרבנים
במפעלי עסקים של סוחרים ובעלי מלאכה יהודים.
הנו מובנים את אחינו בכל מקום שהם, לקנות מניותינו בנות
200 כהרים (מלבד 10 כהרים לקרן השמורה)
ולתפקיד אצלנו פהרונות כסף
נגד 4 1/2 אחוים כמאה עסקא.
הנהגת הקרדיט-אוניון בלבוב.

Newyorker Germania
LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.
Versicherungszustand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686.228.—
Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 176,528.370.—
Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 30,748,986.—
Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215.336.—
Reserven v. früheren Jahren für Dividende „ 11,718.647.—
Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:
1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten
Jahres; 2) die Polizen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung
sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und
auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält;
3) Reise um die ganze Erdkugel unterlegen keinen besonderen Prämien;
4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen
Prämien zu zahlen; 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei
Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polize frei verfügen,
gemäss der in der Polize ersichtlichen Instruktion.
General-Agentur für Westgalizien
Sigmund Gleitzmann, Krakau
Jasnagasse 5.
Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

ידעה שלמה ומקפת בשפה העברית
לכל מקצועותיה ימלא כל אחד,
בין שהוא מחסיל, בין שיש לו כשר
— ידעה מוקדמת הנוגה —
בל"ב מכתבי הוראה
הכוללים פקדע חלק הגון מן
הספרות דשיר וזכרונה וזה כל
הדקדוק מהחלו ועד סופי עם
חנכים רבים מחד זכרונה,
פרוספקט מפורט חנם.
מכתב לדוגמה כתר אחד.
הורש פרוספקט ומשלם 25 הלר
במקלות יקבל גם את הספר
"תמונות וטפוסים" המכיל
שלשים ספורים וליורים,
מחי היהודים בגליציה. האדריסה:
שכה וואלאקאוסקי, קראקא
Miodowa 16. Postfach 119.

Hotel Katz
Rzeznicka 7, Lemberg
טעלעפאן נומר 1360.
הוא האכסניא והמסעדה שלי, שהיתה כמה
שנים ברחוב ריימאנא ועהה נעתק הלום
והוא בחדרים מרווחים ומאכלי מעדנים
ערובים בהכלית הכשרות והנקה לאחינו
ב"י החדרים, אף למהדרין מן המהדרין.
יוספה כ"ץ.
ISIDOR KRIEGER
Friedland bei Mistek (Mähren)
פערענערעט פוהרמאנס-אונד פאקער-
פיישען אויס פרימא קערן-לערדער-נע-
שנימטען צו ביליגסטען פרייזען. פערזאנל
פער נאכנאהמע.

גענווע-פעטט.
רפואה אונד געקאכטעס פערזענערעט
כשר טעגליך פרישעס וגם לפסח
Juda Zins, Husiatyn, (Galizien)
פרייזען אונד הכשרים מהרבנים הגאונים
בבערוואן, ספרעמיטלא ומכמרי וענדרע
אויף פערלאנגען.

מעטה משובה
J. B. RAPAPORT
Dąbrowa bei Tarnów
GROSSMETHBRAUEREI
Gegründet im Jahre 1878
u. Premionirt mit Goldenen Medaillen.
עמפאיעלעם ויינע אלגעמין געדיהם-
טע ערצייגונג אין פערשיידענע
סארטען, א.צ. ראמערען, ווייסען,
ראפערלמערע, קאפאוויין, מאליוויאק,
ווישניאק, אלמער בומעלען-מעטה,
אללא מאלאגא צו ביליגען פרייזען;
פערנער: ביענענוואקס און שלאדער-
האניג פיר קאלאניאלווא-גהאנדלונג-
נען. — פיר רעלע בעדיענונג אונד
פאללסטע צופריעדענהייט ווירד
נאראמירט.